

# interkom

ČS FANDOM

informační  
servis  
fandomu  
4-5/2011

## Akademie SF, F a hororu za rok 2010

### Nejlepší SF

Paolo Bacigalupi: Čerpadlo 6 (Albatros Media- Plus)

### Nejlepší fantasy a horor

Robert Holdstock: Avilion (Polaris)

### Nejlepší povídka

Vilma Kadlečková: Lunapark Luna (Hvězdy české sci-fi)

### Nejlepší teoretický text

Ivan Adamovič – Tomáš Pospiszyl (eds.): Planeta Eden – Svět zítřka v socialistickém Československu 1948 –1978 (Arbor vitae societas)

### Nejlepší původní česká nebo slovenská kniha

Jan Poláček: Spěšný vlak Ch.24.12. (Argo)

### Nejlepší povídková sbírka

Paolo Bacigalupi: Čerpadlo 6 (Albatros media- Plus)

### Nejlepší (domácí) výtvarník

Michal Ivan

### Počin roku / zvláštní cena

Vlado Riša a redakce XB 1 – za zachování SF časopisu

### Nejlepší editor/redaktor

Martin Šust

### Nejlepší překladatel

Richard Podaný

### Nejlepší nakladatelství

Laser-books

### Nejlepší antologie

Ivan Adamovič (ed.): Vládcové vesmíru

(Albatros Media – Plus)

### Nejlepší časopis nebo internetové médium

Pevnost

### Cena za dlouholetou práci pro SF

Vlado Riša

### Kniha roku

Paolo Bacigalupi: Čerpadlo 6 (Albatros Media- Plus)

Richard Podaný & Zdeněk Rampas



## OBSAH

Akademie SF, F a hororu za rok 2010	1	Šamanův opožděný report (pátek)	19
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	Civilizační šok: Vyprávění pojaté jako	
Porada slov. SF klubů na Vartacone	2	příručka pro potenciální emigranty	20
Pramlci se blíží, dejte si na ně pozor	2	Upíři, alchymisté a tajná bratrstva	23
Hvězdný bulvár	3	Smolařův průvodce	24
Zápis z Porady ČS Fandomu	9	Časem s vědou – březen a duben	27
Mlok za zásluhy z roku 1990	10	Kulturní Kruan elektronicky	29
Velikonoční jaročkování je tu!	11	VÝBĚR	30
O pivoňkách a kimči	12	Šamanův opožděný report (sobota)	31
Jak a o čem šumí solariský oceán	13	XXIII. ročník Soutěže o nej fantasy	32
Soutěž národů	15	Cena Fantázie 2011	32
Zubyceriaci milenci striehnu v tme	16	NON FICTION: Osudy moudrých	32



# Čtenářův průvodce po Interkomu

## K obsahu tohoto čísla

Smolařův průvodce po Českém Krumlově, kterého jsem sliboval v minulém čísle, má opravdu smůlu, už byl zalomený a v úvodníku slíbený, po pádu počítače ale zbyla jen verze IK, ve které sice byl avizován, ale na příslušných stránkách ještě nebyl umístěn. A tak se stalo, že se na ně dostal jiný text :-)

Stejnou smůlu mělo i celé minulé číslo, nejprve nabralo zpoždění a pak bylo ještě pozdě rozesláno tajemným způsobem známým jen České poště, který obvykle vede k tomu, že v Praze se k IK čtenáři dostanou jako úplně poslední (no možná v Nových Zámkách ještě později).

Pepa Mlok Vašát rekapituluje své pátrání po Mlokově za zásluhy v roce 1990, docela mi tím spadl kámen ze srdce, jeho text o tomto tématu mi tu už leží nějaký měsíc, ale vyžadoval takové množství redakční práce, že jsem se k tomu nedostal, potažmo jsem si na to nedokázal najít dostatek potřebného času...

Vlado Srpoň nám výběrem prastarého článku ze zlínského Výběru ukazuje, že fučíková slepota k dění v zemi, kde zítra již znamená včera, nebyla ani povinná ani přírodním zákonem, a kdo jí podlehl, většinou tak učinil vlastní volbou.

Františka Vrbenská referuje o párty uspořádané pražskými scifisty na počest korejského básníka a jednou možná i nobelisty Mistra Ko, svým způsobem šlo o SF naživo. Více i v Bulváru.

Martin Gilar přišel s novou formou Civilizačního šoku, zajímavým článkem skromně naznačujícím světovost Interkomu přispěl Pavel Weigel.

**Zdeněk Rampas**

## Porada slov. SF klubů na Vartacone 2011 v Banskej Bystrici:

Zúčastnené kluby na VC 2011: Quasi Bratislava, KPVPVF Banská Bystrica, Belit Nitra, SciFi-Guide Bratislava, Orion Nové Zámky, Spoločenstvo Tolkiena Bratislava, Unicornus Dolný Kubín.

### Členovia Rady ČSSFF na Slovensku:

Robert „Win“ Žitňan, Lucia „Lulu“ Bocková, Mirka „Elendiika“ Klempová, Katka „Cranky“ Bajziková, Martin „Roger“ Králik

Predseda Rady ČSSFF na Slovensku: Lucia Lulu Bocková.

Cenu Drak za rok 2010: Ivan Al'akša za Cenu Fantázie.

**Lulu**

## Pramloci se blíží, dejte si na ně pozor



Již na letošním Parconu v Chotěboři se objeví první díl dlouho očekávané řady mapující nejstarší dějiny Ceny Karla Čapka.

Vychází příhodně právě ke třicátému výročí existence Ceny, a to samozřejmě ročníkem vyhlášeným v roce 1982. Přečtete si povídku vítězného Ladislava Kubice, který již bohužel není mezi námi, stejně jako nominovanou práci Vlada Říši, který s námi naštěstí ještě je, kdo řekl bohužel, opíše 10x poslední ročník Ikarie.

Dále se můžete se těšit na Jiřího Čihaře, Petra Hanuše, Jiřího Matyše, Honzu Hlavičku...

V plánu jsou i další ročníky v jednotné grafické úpravě s motivem Prámloka.

Vydává nakladatelství Netopejř, obálka Delarock, první prodej na Parconu, kniha by měla jít objednat spolu se vstupným.

# interkom

## INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 4-5/2011 (268)

### Adresa redakce:

INTERKOM

Letecká 6,  
161 00 Praha 6, ČR

### tel. + fax:

v prac. době +420 224 239 645

tel., fax: +420 233 313 093

e-mail: ram@apro.cz

<http://interkom.vecnost.cz>

### Šéfredaktor:

Zdeněk Rampas, MCL

### Grafická redaktorka:

Kristýna Benediktová

### Redakční kruh:

Richard Klíčník a Michaela

### Autoři tohoto čísla:

Ivan Al'akša, Lulu Bočková, Martin Gilar, Filip Gotfrid, Miloš Ferko, František Houdek, Richard Klíčník, Jarek Kopeček, Jan Kovanec, Richard Podaný, Zdeněk Rampas, Vlado Srpoň, Miša Talašová, Pepa Vašát, Jiřina Vorlová, Wrantiška Vrbenská, Pavel Weigel

### Sponzoři tohoto čísla

Jiří Doležal

Vychází nepravidelně.

Uzávěrka tohoto čísla

byla dne 25. 2. 2011

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

# Hvězdný bulvár

## Odposlechnuto

Můj bože, je to plné... folie

**Elven (23. dubna) při pohledu na dno jezírka**

A platíte Aně Geislerové za uvádění Magnézie litery také knihami?

Že ne? Ale mně tady řekli, že knihami se za moderování platí všude.

**Eva Decastelo k Mandisovi**

S kým sousedí Rusko?

S kým chce.

**Geopolitika pro začátečníky**

**Vysvětlivky:** ● Praha (nepodepsané ZR), ■ jinde

● **9. dubna** dlí v Praze Regis, nám by ale k uspořádání dalšího Klímovského večírku samozřejmě stačila i daleko menší zá-  
minka. Pozval jsem ještě vedle obvyklé posádky Tošiko a Iva-  
na Hraničkovy, takže šlo nakonec o večírek brněnsko-japon-  
ský. Sanča měla návštěvou syna, ale zase se po čase objevila  
Milena s dětmi. A protože jsme začínali dřív, objevili se na skok  
i Janišovi s mladým pánem Danielem. Možná to byl právě ten-  
to večírek, na kterém jsem Vilmě navrhl, že bychom knihu Mis-  
tra Ko pokřtili u nich na zahradě. Aby zažil něco jiného než ho-  
tely, knihkupectví a veletrhy. O dalším programu bohužel mno-  
ho neprozradím, protože mě zrovna postihl nějaký zákeřný vi-  
rus, zpočátku se to dost málo odlišovalo od obvyklých násled-  
ků Vilmina velkorysého pohostinství. Bohužel noc pak byla  
krutá a nespravilo se to zcela ani v následujících dnech.

● **11. dubna** se dovleču do RUR, kde už konečně na pultě leží  
nová Ikarie XB s povídkou Teda Chianga.

● **13. dubna** jsem odjel mimo Prahu, ale jeden náš čtenář (Vác-  
lav Kuba) pochopil, že IK by měl schraňovat zajímavosti a věci  
okolo SF, a poslal mi zajímavůstku: kde Ministr zdraví píše, jak  
se potkal s Pratchettovským světem

*Ahoj, Zdeňku, nevím moc, kam s tím, ale mé už tak dost  
vysoké mínění o ministru Hegerovi ještě o kousek posunul  
tento příspěvek na jeho webu. Škoda, že to nejde ještě o kou-  
sek dále, jinak bych to viděl na skoro zajímavý příspěvek do  
Interkomu, něco jako „Jak jsem k SF přišel light“ :)*

[www.leosheger.cz/news/soukroma-recenze-ktou-jsem-nikam-neposlal/](http://www.leosheger.cz/news/soukroma-recenze-ktou-jsem-nikam-neposlal/)

● **14. dubna** u Kruhu Pagimu naznačuju, že se nejspíš nedosta-  
nu na Poradu.

● **15. dubna** podruhé za cca 30 let vynechávám Poradu SFK,  
poprvé to bylo v době, kdy se ještě (nebo už zase) konaly  
v Teplicích a Eva Hauserová se chystala na cestu za austrál-  
skými fanoušky. Ale protože se k poničenému žaludku přidal  
ještě nějaký zánět spojivek, tak by pro mě nebyla Pohoda, až  
by se do toho naši čmoudiči dali to pravé, musel bych utéct do  
hlavního sálu, a co tam, když bych si nemohl ani popřát Franto-  
vu stravu.

● **17. dubna** už lituju, že jsem nebyl na Poradě, ale ne snad kvů-  
li tomu, jak dopadla, o tom nic nevím, ale kvůli časně ranní sní-

dani, kdy se rozespalí dinosauři pomalu scházejí a v pohodě  
v Pohodě užívají poslední hodinku pospolitosti.

● **18. dubna** v RUR, Jiřina CKČ, referuje o Poradě, vedlo to k se-  
psání tohoto memoranda.

*Ted' jsem v RUR mluvil s Jiřinou a ukázalo se, že ani ona  
nemá jasno ve vydávání Interkomu. Takže běžný fanoušek  
v tom má asi pěkný zmatek.*

*Interkom je časopis, má vlastní ISSN. O toto ISSN zažáda-  
lo někdy před dvaceti roky nakladatelství/vydavatelství Nová  
vlna. Asi to tehdy bylo jednodušší, než aby byl vydavatelem  
fandom.*

*Interkom odebírají fanoušci prostřednictvím klubů i indivi-  
duálně. Těch individuálních je několikrát víc než SFK v ČS fan-  
domu.*

*O předplatné Interkomu se zvyšoval členský poplatek SFK.  
Protože jsme ale už mnoho let předplatné nezvyšovali a ani  
fandom neměnil velikost „vlastního členského poplatku“, tak  
dvojdomost „celkového poplatku“ trochu zapadla.*

*Pro praktické účely bylo nejpohodlnější okamžitě po vy-  
brání / zaplacení příspěvku rozdělit část patřící Fandomu a  
část určenou k vytištění a rozeslání Interkomu.*

*Když se teď navíc některé kluby rozhodly k dobrovolné ne-  
vědomosti (loni takové byly 3) a platí jen poplatek Fandomu, je  
to vhodné i k tomu, že se snadno zjistí, kolik fandom vybral (či  
má vybrat) od klubů, které chtějí být jeho členy. V tuto chvíli je  
to 150\*počet členů; pokud budeme zahrnovat i peníze na po-  
řízení Interkomu, musíme evidovat, kdo IK chce a kdo ne.*

● **21. dubna** u Kruhu jen Pavel Weigel, než dorazil Vlado Srpoň  
a Kovanic, tak jsem od něho vyslechl ledacos zajímavého, uká-  
zal mi knihu článků a esejí „Lem i tłumacz“, srovnávají potí-  
že jednotlivých překladatelů při převodu Lemových neologis-  
mů do jejich jazyků, popřípadě když v češtině existuje více pře-  
kladů téhož Lemova díla, tak se rozebírají rozdíly atp. Potěšila  
mě tam citace z Interkomu (viz strana 13 :)

*Lem i tłumacz /CD gratis/, Skibińska/red./ E., Wydawnic-  
two: Księgarnia Akademicka, Rok wydania: 2010, Nr wyda-  
nia: 1, Stron: 405*

● **22. dubna** dopoledne jsem zaskočil na Korejskou ambasádu  
ve Slavičkově ulici. Jeho Excellence mi přišla jako sympatický  
chlapík, jen trochu vyděšený z toho, že navrhuju něco, co ještě  
nedělali; nakonec jsme se domluvili, že k pohoštění přispějí tři-  
mi druhy korejských jídel a že Mistrovi zajistí dopravu.

Odpoledne mi píše Honza Škorpík: Podzemní porada SFK je  
(asi naposledy v Pohodě) 7.-9. 10. 2011.

Zeptal jsem se, zda se chystá rekonstrukce, že letos to tam  
bylo na nastydnutí, a dověděl jsem se, že v Pohodě jediné, co  
nebude, bude právě rekonstrukce, páč na ni Svazarm, nebo jak  
se ten současný majitel Pohody jmenuje, nemá prachy. Ale  
Franta Monhartů se chystá do důchodu (toho času je mu 65  
let) a kdo to po něm vezme?

Takže je nejvyšší čas hledat nějaké jiné místo na Porady.

● **23. dubna** podnikáme výpravu do Malešic, abychom Vilmě a  
Martinovi pomohli rozvinout asi 90 m<sup>2</sup> fólie na dno jezírka, byl  
to horor, viz Odposlechnuto, ale snad vše dobře dopadlo a je-  
zírko těsní.

Rozhodně to trochu napomohlo polidštění našich synáčků, kteří také přiložili ploutve k dílu.

● **25. dubna** jsou Velikonoce, učinil jsem zajímavý postřeh, zase nebylo RUR, jestli to nějak nesouvisí...

● **27. dubna** u Matějčků Klub Julese Vernea, ale co vše pevně netřímá ve svých rukou Egon, přihodí se i takové věci, jako že mi nedorazila pozvánka. Vím jen to, že program řídil Leonid Křížek a o Star Treku mluvil Honza Pavlík.

● **28. dubna** jdu na oběd s Honzou Poláčkem a polskou bohemistkou Joannou Czaplinskou, která má velký zájem o překlad Honzova Spěšného vlaku. Nejdřív jsme vlezli do restaurace proti divadlu Kalich, vypadalo to tam trochu jinak, nové židle a méně hostů, než jsem si pamatoval, ale až podle jídelníčku jsme poznali, že se restaurace v mezidobí změnila na činu. Nechtěli jsme experimentovat, a tak jsme změnili lokál a zakotvili v Příčném řezu, kousek od prodejny Talpressu.

Odpoledne jsem pozval asi šedesát fanoušků na příští čtvrtek na křest knihy Franty Novotného: Prsten od vévodkyně.

Večer jsem se na chvilku zastavil v neobvykle prázdném Kruhu, nejspíše už první štamgasti utekli a ti pozdější jako Leonard Medek ještě nedorazili. Vlastně Edita minule hlásila, že s Cyrilem letí na Tchaj-wan. Takže jsem jen poklábosil s Pagim a převzal moc pěknou prezidentskou propisku od Vlada Srponě, prý abych si ji nemusel někde čorout.

● **29. dubna** jsem si vzal dovolenou, abych Miše pomohl připravit chystaný dětský den, na odpoledním večírku pro fanoušky, kteří obvykle nemají hlídání, jsme čekali až osm dětí. Michaela nakoupila křídý pro kreslení po chodníku, já vynosil ze sklepa kočárky a hračky...

Odpoledne jsme ještě navštívili výstavu *Giganti - Doba ledová* na Výstavišti, já to spojil s možností okouknout prostory, kde proběhne Akademie. Zdá se, že vše bude jako loni, levé křídlo ve stanu. Než jsme při hledání výstavy obešli všechny Křížikovy pavilony, užili jsme si pohledu na úpadek a celkovou vybydlenost areálu, který z dnešních hlasatelů morálky v politice asi zodpovídá za tu kuriózní smlouvu s Inchebou...?

Odpoledne jsme připravili zahradní nábytek a vyčkávali hosty, první dorazila Joanna Czaplinska, zmínila se, že v Polsku existuje reprezentativní řada antologií, skutečně něco, co má (asi tedy mezi tamními scifisty) velké jméno. Vydavatel řady cítí, že by už také mělo dojít na českou antologii, a požádal ji o pomoc. Leč Joanna nemá moc velký přehled o českých povídkách, tak jsem se nabídl, že něco doporučím. Po Joanně dorazila Sanča Fülle s Julií Novákovou, ale pak se ozýval jeden nežádaný telefonát za druhým, angina u Rámišů, Tom Kohl s dětmi také nedorazí, Františka Vrbenská hlídá vnoučata... Do toho přijel rovnou z práce Martin Klíma bez Vilmy (otročina na zahradě ji zmohla) a Uršulky (což bylo nakonec dobře, protože ta se bezpochyby nejvíc těšila právě na Rámišovic bubačky). Takže nakonec všechny hračky zbyly na prostřední dítko Iva na Adamoviče Leoška.

Chladno nás ostatně stejně brzy vyhnalo ze zahrady, a tak jsme se přesunuli do knihovny, čehož Honza Vaněk jr. využil k tomu, aby během večera přečetl pět set stránkovou monografii o Kájovi Saudkovi, kterou nakonec docela pochválil, jen

si musel zapnout preprocesor, který mu v duchu opravoval chyby, aby jej tyto pak nerušily. Ivan Joanně donesl výtisk své knihy *Planeta Eden*, takže tím na čas určil hlavní tok hovoru. Později ještě dorazili Jolana a Honza Tiší s Dárečkem, který právě přijel z Plzně, a Štěpán Novotný s Janou, donesli Miše láhev jamajského rumu Captain Morgan za korekturu její diplomové práce (nejvíce ale zachutnal Honzovi Tichému), a nakonec také docela mezi scifisty zapadli.

Hlavním povyražením (které lze svěřit papíru) bylo prohlížení obškurních knih, na které narazila Michaela na svých potulkách po bazarech: *Učebnice pro drogisty I a II* z roku 1915, *Zájezd Federace strojuvůdců v Č.S.R. do Jugoslávie 1930* a *Vtoraja letnjaja Spartakiada družestvennych armij, posvjščennaja 100-letiju co dnja roždennija Vladimira Iljiča Lenina* vydaná v Kyjevě 1969.

Když hosté odešli, našel jsem v poště mail:

*Vážený pane doktore, jsem redaktor MF DNES a obracím se na Vás jako presidenta ČS fandomu, tedy fanouška a znalce sci-fi. Do magazínu DOMA DNES, který je pravidelnou středeční přílohou MF DNES, připravujeme téma nazvané „Jak se bude bydlet za 50 let“. Probereme současné technologie inteligentních domů, domácí elektroniky, úsporného stavění i moderních materiálů a rádi bychom přinesli nějakou vizi, kam by se mohl směr ubírat v příštích letech a kam by mohl dorazit kolem roku 2061. Rádi bychom se dotkli i předpovědi z minulých desetiletí, které se naplnily, či nikoliv. Chtěl bych Vás proto poprosit o odpověď na dvě otázky. Prosím o zprávu, zda to bude možné.*

*1. Vzpomněl byste si na nějaké předpovědi bydlení v budoucnosti z minulých dob (tedy například jak si lidé před desítkami let představovali naši současnost), které se neuskutečnily, nebo se z nich něco naopak vyplnilo?*

*2. Jakým směrem se podle vás bude vyvíjet bydlení v budoucnosti a jak podle vás budeme bydlet za 50 let, tedy kolem roku 2061? Mám na mysli nejen hledisko sociální, ale hlavně hledisko používané techniky (včetně komunikace se světem), technologií, materiálů či způsobu stavění obytných domů.*

*Děkuji a přeji hezký den. Filip Grygera*

Škoda, že jsem si ho nevšímal dříve, mohlo být téma k hovoru.

● **30. dubna** dopoledne vyrazíme na (v minulém IK propagovanou) dobročinnou akci ve prospěch obětí japonské katastrofy. Omlouváme se všem čtenářům, kteří se tam také vydali, pražské zastupitelstvo je nejen zkorumpované, ale i vstřícně předposrané, takže akci kvůli zřítejšímu Prvnímu máji nepovolilo na náměstí Míru, ale zase na náplavce na Františku.

Když jsme se dostatečně vzpamatovali z ranních radovánek, vyrazíme na večírku u Dany Čermákové, kde slavíme její Dárečkovy narozeniny. Dáreček jako obvykle obsluhoval gril a nosil z něho záplavu lahůdek, které se dostaly i na mě s Mišou, i když jsme dorazili s hodinovým zpožděním, před tím dokázal nasytit Jolanu a Honzu, Sanču Fülle a Peťu Pavelka. Před grilem plápolala čarodějnická vatra, ale na žádné české ani slovenské zvyky nedošlo, a nakonec nás stejně déšť zahnal do domu, takže jsme si ještě prohlédli a do sytosti s ostatními hosty naobdivovali Daninu novou kuchyň. Když už jsme se sotva



kulili, nabídl se Peťo Pavelko, že nás ve svém novém voze hodí k metru, a tak nakonec i cesta domů byla stejně pohodová jako celý večer.

● **1. května** píšu o možnosti publikovat v prestižní nabídce polské antologii pár autorům, ale pak jsem si řekl, že čím dřív jim napíšu, tím déle budou prudit s dotazy, jak je projekt daleko, a nechal jsem toho.

Zvýhodním pozorné čtenáře Interkomu, mohou se mi s tím, co ze své tvorby považují za nejlepší, ozvat sami. Ostatně Interkom je časopis pro ty, co chtějí vědět více. A vědění je vedle moci a síly i příležitost. Nebo když náš slogan vyjádřím jedněji, kdo nechte IK, ví prdlajs.

● **2. května** se běžím ohřát do RUR, zapoměl jsem si vzít svetr (a jak se později ukázalo, také nové Interkomy, nevzal jsem v úvahu Velikonoce). Filip tam má teplo, ale bohužel i nějakého milovníka komiksu, který jej dovedl zaměstnat asi na půl hodiny.

● **3. května** jsem zase v RUR, autodoprava z brněnské tiskárny mi tam složila profilovou sbírku Mistra Ko. Filip už má Ikarii XB 5. Aby všechno nefungovalo jen hladce, křest Netopejři knihy o rychlých indiánech byl přeložen na čtvrtek, to zase bude honička.

● **5. května** okolo poledne nesu do Ústavu Dálného východu autorské výtisky paní překladatelce a okolo čtvrté mířím podobným směrem do karetního salonku Obecního domu na křest Danieliny knihy *Nebe, peklo, ráj*. Doufal jsem, že to proběhne co nejrychleji, a leccos tomu nasvědčovalo, kmotr Milan Knížíak spěchal, protože v Lednici instaluje výstavu své sbírky loutek. Doufám, že bude mít úspěch, ta výstava, a objeví se pak i někde v dosahu pražské MHD. Bohužel druhý kmotr Mirek Topolánek byl v té době ještě někde v letadle, ale slíbil přijet na křest hned z letiště, takže se vedle křtu plánovalo ještě biřmování. Leč na Topolánka vracejícího se z Buchary či odkud jsme tedy s Richardem Klíčníkem čekat nechtěli. Když nastal prostor pro otázky diváků, přišla řeč i na Knížíakovu typografii obálky, a shodli jsme se s Richardem, že „ten chlap je vůl, ale blběj v žádném případě není“. Statečně jsem vydržel až do autogramiády, předběhl a pošlapal pár opor našeho advokátního stavu, nechal si od Daniely podepsat knihu a pak píleme rychlým krokem do Neoluxoru.

Tam právě Franta Novotný dočítal ukázkou z *Prstenu od věvodkyně* (první kniha KKK, Kroniky karmínových kamenů). Předal jsem mu vstupenky na Akademii, nafasoval pro Michaelu monografii Beksinského, vydyndal recenzní výtisk Prstenu pro Jarka Kopečka, pozdravil se s Janou Jůzlovou, nafasoval předplatné Interkomu od Aničky Šochové, řekl Egonovi, že si nepamatuju, komu věnovali na posledním Fénixconu fantasy meč, a vydal se do Knihkupectví Řehoře Samsy. Kupodivu stačilo přejít Václavák, ze Štěpánské vejít do pasáže a byl jsem tam.

Karel mi nabídl šampaňské, překladatelova dcerka mi kolem ruky uvázala identifikační proužek pro „zdarma“ obsluhu u baru, seznámil jsem se překladatelem knihy *V zajetí rychlosti* Danem Šustrem, ochutnal jsem dort ve tvaru knihy včetně obálky a pádil ke Kruhu. Kupodivu stačilo vyjít správnou pasáží do Vodičkovy a byl jsem tam.

Rozdám pár lístků našim pomocníkům na Akademii rozložením se na Kovanice, který honorářovými podmínkami komplikuje vydání Cynické fantastiky, už ho do žádného projektu neberu, i kdyby se naučil psát jak Asimov, a běžím na další směnu. Takový klidný a celkem úspěšný den.

## Týden Ko Una a Akademie SF

● **6. května** u Smila v jeho zajímavém bytě kousek od Krakatitu testujeme, zda notebook, který bude na Eroticonu, utáhne promítat můj film. Vynutil jsem si to po loňské zkušenosti, kdy byl problém i s animovanou bajkou o Božském markýzi v CD kvalitě. Letos chci mluvit o snímku ve full HD.

● **7. května** okolo poledne dorazím na Eroticon (letošní téma sado-maso) do Besední restaurace v Hlubočepích na Konci světa. Mé nejhorší obavy se naplnily, notebook je slabý a občas trhá obraz. Nicméně jsem film uvedl následujícími slovy:

*Ačkoli jsme na Eroticonu a budu mluvit o navýsost erotic-kém filmu, začnu krátkou osobní vzpomínkou související spíš s SF a fandomem, protože s tím u mě souvisí prakticky cokoli.*

*Je to už několik let, co v anketě Lidových novin, bilancující právě končící rok, odpovídali účastníci našeho veřejného života na otázku, co je v daném roce nějak zasáhlo či ovlivnilo. Vyhledal jsem si odpovědi Pavla Kosátika, dnes autora knih o osobnostech nedávné československé historie, před pětadvaceti roky ale jednoho ze spoluzakladatelů našeho fandomu, fandomové žurnalistiky a fandomového samizdatu. Vydal mimo jiné tři pozoruhodné samizdatové sbírky světové SF „Lety zakázanou rychlostí“ I až III. Po roce devadesát zase třeba Devět žen z Hradu a teď Českou inteligenci, od J. Golla po Magora.*

*A právě Pavel Kosatík v oné anketě napsal, že s ním v uplynulém roce nejvíce zacvičil film Korida lásky japonského tvůrce Nagisy Ošimy. Větší doporučení jsem nepotřeboval. Po čase jsem film sehnal, ale dost dlouho jsem si na něj nenašel čas, znáte tu definici intelektuála jako člověka, který našel něco zajímavějšího než sex (ne že bych se považoval za intelek-*



Mistr Ko Un, paní Sang Wha, lektorka, velvyslanec Gabriel Jo



Dagmar Heřtová, Ko Un, Sang Wha, vzadu J. Olša st.

tuála, asi stejně jako film nelze považovat za sex), až když se mi Kla ozvala, napadlo mě, že by mohl zajímat i návštěvníky *Eroticonu* a já si budu muset najít čas celý jej zhlédnout.

Pak jsem ponechal film i diváky svému osudu a odjel pomoci budovat jezírko, natírat skříně, instalovat elektřiku, a když už není na nic vidět, veze nás Martin na metro. Mistr tu bude již za tři dny.

● 8. května se vzpomínáme ze včerejška a já se snažím připustit si, že se blížím i Akademii. Tuším ale, že se mi to tak do desátého večer plně nepodaří.

● 9. května dopoledne kvačím do provozní budovy ND, abych kulisákům, kteří mají cestu do Koreje, předal balíček knih pro Jardu Olšu jr.

Po obědě dorazím na staveniště, kde již Míša s něčím pomáhá, dovidám se, že zedníci dnes nestihnou vše dokončit a přijdou ještě v úterý, ale máme slíbeno, že odejdou alespoň hodinu před příjezdem diplomatů, pak jsem chvilku zapojoval elektřiku a najednou je šest a je čas zajet pro Olšu staršího, kterého jsme si „najali“ jako experta přes diplomatickou etiku a Dálný východ.

Už asi dlouho nejel metrem a asi si upřímně myslel, že na nás čeká na nástupišti do Malešic, hledali jsme se opravdu dlouho a důkladně, nakonec jsme se našli dřív (byť jen o chvilku), než jsme ztratili humor. U Martina a Vilmy se nám pak dostalo poučení, jak se vítá vzácná návštěva a jak se s ní rozloučit, jakým způsobem správně nabídnout šampaňské a jaká je společenská hierarchie hostů zítřejšího Klímovského večírku, dobře maskovaného jako česko-korejská kulturní událost na nejvyšší úrovni. Tehdy byl tuším také vymyšlen obmyslný plán přesunu hostů po domě.

● 10. května Den velkého křestu (používám tento patvar, abych událost odlišil od křtu dítěte), vzpomínáme se ze včerejška budování, Míša zaspala, ale ještě nad ránem stačila poslat sms, že nepůjde do práce, aby pro ni nikdo nejezdil.

Dopoledne si píšu následující projev a pak po obědě Vilmě pomáháme odnášet prkna a pokoušíme se zachraňovat mírně proleželý trávník, dovidám se, že zedníci přijdou i zítra, ale dnes včas odejdou. Protože bylo stále zřejřejší, že nezvládneme ani Plán B, rychle jsme sestavili Plán C. Míšačka se šoupne za zimní zahradu, prkna zůstanou za jezírkem a jen k nim houpačkou zatarasíme vchod, cesta okolo domu, kterou Vilma v neděli tak pěkně vydláždila zámkovou dlažbou, bude použita jako sklad stavebního materiálu a přístupu hostů do těchto míst zabráníme jehličnany a jiným pichlavým rostlinstvem.

Okolo čtvrté dorazilo jídlo z Holiday Inn, původně plánované doma vyráběné speciality padly za oběť stavebním pracím a Bidlova matka o víkendu odjela do lázni.

Vilma objednala: pečený hovězí roastbeef z nízkého roštěnce plemenného býka „Angus“, „Rillettes“ francouzské kachní sádlo s kousky masa podávané ve stylové sklenici, „Caprese“ tomaty s mozzarellou a bazalkovým pestem pokapané olivovým olejem, řecké tzatziky – vyrobené z pravého řeckého jogurtu, smažené kuřecí banketní řízečky a smažené hlavičky šampiónů, obě s citrónem, nějaké saláty a zákusky.

V šest dorazil pan konzul (a zároveň tuším kulturní atašé) s korejskými jídly, přivezli *Kimpab* (rýžové rolky v mořské řase), *Bulkogi* (hovězí maso nakládané v marinádě, se sezamem a pórkem) a *Čapdžā* (nudle z moučky ze sladkých brambor restované se zeleninou).

Pak dorazil Jaroslav Olša st. a už jsme jen čekali na hosty. Protože přijeli postupně ve třech vozech, nepodařilo se nám je nikdy zachytit dřív než na chodbě a uvítání proběhlo chaoticky a demokraticky (bez protokolárních tanečků). Podle plánu tuším bylo, že ambasador dorazí jako poslední, ale v tu dobu jsme se již věnovali Mistru Ko a jeho ženě Sang Wha, a tak jsme ho poprvé zaznamenali (tedy alespoň já), až když dorazil do salonu.

Úžasný Mistr Ko si všechny hned získa, rozbírá všechny představy o plánu křtu, ale to samozřejmě nikomu nevadilo, snad jen nešťastníkům, kteří si lámali hlavu, zda diplomaté nepřijeli s nějakou představou, která rychle bere za své.

Nakonec ale na kulturní program a křest došlo a já mohl zařecitovat svou řeč:

*Drahý Mistře Ko, Vaše Excellence, vážení přátelé, bylo mi velkou ctí, když mě náš velvyslanec v Soulu Jaroslav Olša jr. požádal, abych se podílel na vydání výboru básní z celoživotního díla Mistra Ko. Velkou radostí byla i spolupráce s překladatelkami docentkou Miriam Löwensteinovou a doktorkou Mi-Young Park. Proto jsem se také rozhodl vydat ze dvou připravených verzí výboru tu obsaženější.*

*Dále musím poděkovat vydavateli knihy nakladatelství Millennium Publishing, dnes zde zastoupenému paní Dagmar Heřtovou, samozřejmě všem sponzorům knihy a hlavně našim hostitelům manželům Klímovým, kteří nám poskytli svůj krásný dům, abychom zde mohli přivítat druhou českou*





Konečně křtíme, mamut vlevo já, vpravo Jeho Excelence vycházející knihu *Mistra Ko*, první, kde je však k dispozici i originál v Mistrově rodné řeči.

*S radostí slyším, že Mistrova poezie je v jeho domovině známá, vyhledávána a čtena. Obávám se, že dnes nemáme básníka obdobné velikosti a že význam poezie v našem životě není tak velký jako v Koreji. Moje generace si ještě pamatuje dobu, kdy se Morový sloup Jaroslava Seiferta šířil ve strojopisných opisech a kdy pro získání přístupu k některým dílům bylo třeba vynaložit jisté úsilí či dokonce podstoupit nějaké nebezpečí. Samozřejmě si nepřejí návrat ničeho z té doby snad až na vážnost, kterou tehdy poezie a slovo vůbec měly.*

*Doufám, že vydání Mistrovy poesie povede k tomu, že slovo básníka získá zpět alespoň trochu ze ztracené vážnosti.*

*A nyní poprosím kmotra knihy, Jeho Excelenci, aby sklenkou vína, bohužel nikoli korejského, přivítal knihu *Mistra Ko* v českém, korejském a vlastně společném česko-korejském kulturním životě.*

Později jsem o akci Jardovi Olšovi jr. napsal:

Tvůj otec nám velice pomohl, (hlavně nás v pravou pravou chvíli povzbudil), a okouzli celou společnost (dalo by se říci, že Tě zastínil, to víš, sejde z očí, sejde z mysli, až budeš mít dovolenou, musíte přijet na nějaký večírek, aby si náš kroužek, když se řekne Olša, nevybavil jen J. Olšu st.). Škoda, že musel brzy odjet, obávám se, že se ani nenajedl, ač tam byla (a nakonec i zbyla) spousta českého i korejského jídla.

Mistr Ko Un byl úžasný, čerstvý, jako by ani nebyl po dlouhé cestě. Mluvil živě a taky si získal celou společnost. I Jeho Excelence roztála a doufám, že se dobře bavila, Dagmar Heřtová z Millennium Publishing má dceru v NY, kde dělá v OSN pro

Pan Ki-muna, který byl dlouho přímým nadřízeným Jeho Excelence. Takže dobře poklábosili. Svět je malý.

Když Mistra okupoval novinář Michal Procházka, zůstala jeho manželka jen s lektorkou a připadly mi trochu osamocené, tak jsem vyslal jazykově vybavenou Julii Novákovou, která je seznámila s přítomnými spisovatelkami (Františkou Vrbenskou, Sančou Fülle, hostitelkou a samozřejmě se sebou), a řekl bych, že pak už tam nikdo neseděl osaměle. Tuším, že Ti za zorganizování vydání knihy bylo děkováno asi 4 x.

Dorazil i zástupce Hyundai Filip Škába a nafasoval výtitky pro své sponzorské potřeby. Celkem se nás, nepočítám čtyři děti, které to také pěkně oživovaly, sešlo s novináři a Korejci devětadvacet (místo původně domluvených 32).

Jinak jsme to měli dost o nervy, poslední ukrajinští zedníci odcházeli jen chvilku před prvními hosty :-). Z pichlavých květin a jehličnanů jsme na cestíčkách vytvořili zábrany, aby hosté nepadali do stavebních jam a rumu, a kdo nechtěl, ani moc pozůstatků výstavby nemusel vidět. :-)

Pochvalu před nastoupenou jednotkou zaslouží zejména Věra Rámišová, Sanča, Hedvika a Julie, kterým nejenže to moc slušelo, ale také se neviditelně staraly o to, aby každý měl svou skleničku stále plnou, aby stále bylo dost čistých příborů a talířků. Sanča navíc zpacifikovala souseda, kterému asi přišlo jako dobrý nápad uprostřed Mistrovy poezie začít sekat trávnik. Naopak Richard Klíčník přišel pozdě a *kimpab* nazval suší, nastojtě. :-)

Při odchodu mi paní Sang Wha věnovala krabičku s figurkami, jejichž symbolický význam mi byl zprvu utajen, viz str. 8.

● 11. května vzpomínáme se z vítání „To je“, dnes jsem zaspal já.

● 12. května v RUR marně čekám na Vlada Říšu či Pagiho a tuším, že knihy pro ně povleču domů, našťastí se objevila Jolana, takže jsem ji zahltil zážitky ze křtu. Asi jsem to trochu přehnal, protože když dorazil Leonard Medek, vrhla se k němu jako k zachráněnému kruhu, asi jen aby nemusela poslouchat o Mistru Ko.



● 13. května jsem pln optimismu vyrazil do rachoty, slunce svítilo, jel jsem takřka na čas, připadal jsem si hned mladší a snad i hubenější; kdybych víc studoval nepříznivá znamení, mohlo mi dojít, že asi dvacetileté děvče, které mě chtělo v autobusu pustit sednout, bylo prvním varováním.

Nicméně osud zatím zákeřně skrýval, co mi v pátek 13. uchystal. Ráno v klidu vytisknu seznamy Akademie, 2x scénář pro Richarda a Evu, výsledky Akademie pro novináře...

Ivan Adamovič mi píše, že Výroční cenu nakladatelství Vyšehrad za rok 2010 obdržel PhDr. Jan Hlavička za překlad knihy Karl Christ: **Krise a zánik Římské republiky**, gratulujeme, Honzo, a vyrazím na Veletrh obhlédnout, zda stavební práce nenarušily cesty, kterými obvykle Mirek Dvořák dováží Sfingy a certifikáty. Vše se zdá být OK.

Zašel jsem ke stánku nakladatelství Penrou, kam jsem z reklamních důvodů umístil pár knížek **To je Mistra Ko** a z komerčních nějaké **Nebojte se Ameriky**, nezlepšilo se to, od začátku Veletrhu prodali po jednom kousku po každé, zastavil jsem se u Walesu, nahlédl do Arga...

Rozhlížel jsem se po Richardu Klíčníkovi (bych mu vrazil scénář a lístky) nebo paní Kalinové či panu Sládečkovi (abych jim věnoval Mistrovu knihu, a hlavně, aby si ji nechali od Mistra podepsat, protože to na moc velkou účast nevypadalo).

Krátce po jedné se v hlavním sále, kde zítra vypukne Akademie, začali objevovat milovníci a znalci Koreje a samozřejmě i Korejci samotní, včetně štábu Korejské TV.

Jako první jsem si všiml doktorky Park a pak hned spatřil i Mistra a jeho paní, s dopomocí Mi-Young jsem paní Sang Wha poděkoval za dvě ručně malované figurky kachen symbolizujících soulad a harmonii, hlavně pak v manželství, které mi při odchodu od Klímových věnovala.

Na dotaz, jak se jim líbila párty a křest, jsem dostal odpověď, že velice, že to bylo takové exotické.

Pak se mě ale organizátorky pořadu zeptaly, kde mám knihu, já pravil, že s sebou mám deset pro osobní potřebu a deset na stánek nakl. Penrou. Přesvědčili mě, nepřál bych vám poznat pravou korejskou zdvořilost a její přesvědčovací účinnost



Loučení s Mistrem a jeho paní, v pozadí Wilma s Mi-young Park.

☺, že to je málo a já mazal zpátky na Václavák pro zbylé výtisky, protože po Mistrově čtení měla být autogramiáda, o které mi nějak nikdo neřekl. Mistr asi podal výkon srovnatelný s tím úterním, protože když jsem dorazil, tak už tam na knihy čekala fronta těch, na které se na stánu nedostalo, celkem si knihu koupilo a nechalo podepsat přes 40 lidí, z toho jen asi třetina Korejců. Docela mě mrzelo, že jsem si to nezjistil předem a z Mistrova pořadu jsem pak nic neviděl, za blbost a neprofesionalitu se ale platí.

Pak se na mě vrhla Korejská TV a já musel odpovídat na zákeřné otázky typu: *Co říkáte tomu, že přes mnohonásobnou (každoroční) nominaci Mistra na Nobelovu cenu ji stále ještě nedostal.* Na to jsem odpověděl, že *problém bude v tom, že členové Švédské královské Akademie neznají Mistra osobně. Pokud by se podařilo toto napravit a oni ho poznali jako my v Praze, dostal by Nobelovku nejpozději do čtrnácti dnů.* (Český způsob: znectit Mistrova konkurenta, zkazit mu radost z Ceny a napsat Nobelovskému výboru sprostý mail jsem jim přes jistý záchvat jasnovidectví neporadil.)

Horší bylo, že jsem během těch patnácti minut své nakladatelské slávy musel vyslechnout dva naléhavé telefonáty, z nichž jsem vyrozuměl, že se Sfingy vyráběly na poslední chvíli (hlavně, že jsem zálohu zaplatil už někdy v únoru) a že je proto náš tradiční dopravce Mirek Dvořák nestihl naložit. Když jsem se dost vzpamatoval a hlavně skončilo vše výše popisované, probudil jsem v sobě dlouho dřímajícího organizačního génia a vzpomněl si na starodávný postup dopravy menších předmětů z Brna přes autobus od Grandu. Tak bychom dostali dvě velké bedny na Florenc, což už je o trochu lepší, než když se povalují v Brně. Volám Pagimu, je na cestě do Plzně na tradiční Pivocon v Pátek 13., ale slíbil být zítra okolo poledne fit a schopen zajistit autodopravu po městě.

Volám Honzovi Vaňkovi jr., který je v právě v Brně na konferenci o fantastické literatuře, zda se nevrací ve vhodný čas, že by Sfingy doprovodil a pohlídal. Volám keramikovi co a jak, volá mi Mirek Dvořák, co a jak, ideální atmosféra na doladování zítřejšího programu Akademie. Jestli to dopadne jako loni, bude opravdu nač se vymluvit.

**Zdeněk Rampas**





# **Zápis z Porady ČS Fandomu ze dne 16. 4. 2011 v Březové nad Svitavou**

1. Porada jednomyslně schválila navržený program a jednací řád, řízením Porady byl pověřen Pavel Mikuláščík.
2. Porada vyslechla zprávu jednotlivých členů Rady o jejich činnosti od poslední Porady.
3. Porada vyslechla zprávy o činnosti klubů. Za zmínku stojí iniciativa Klubu Terryho Pratchetta a vyhlášení sbírky na výzkum Alzheimerovy choroby. V rámci zpráv o literárních soutěžích přispěl Jan Harvalík zveřejněním návrhu Michaela Bronce na Přebor autorů fantastiky (PAF), který by spočíval v sestavení žebříčku nejúspěšnějších autorů z různých literárních soutěží žánru fantastiky. Slibuje si od toho lepší prezentaci začínajících autorů a zvýšení zájmu nakladatelů. Celá myšlenka je zatím ve stadiu zrodu, na podzim by mohly být k dispozici bližší podrobnosti.
4. Petr Holan (Pagi) zkontroloval prezenční listinu a členství klubů. Porady se účastní 16 českých a 5 slovenských klubů, všechny s právem hlasovacím.
5. Roman Kresta (Randalf) odprezentoval návrh programu pro elektronické hlasování, do 1. května pošle odkaz na testovací verzi. Plný provoz předpokládá do Parconu 2011.
6. Porada schválila výroční zprávu včetně výsledků o hospodaření za rok 2010.
7. Jiřina Vorlová přednesla zprávu o probíhajícím 30. ročníku Ceny Karla Čapka. Vzhledem ke svým zdravotním problémům hledá pomocníka pro pražskou koordinaci.
8. Porada vyslechla nominace na ceny Mlok za zásluhy a Ludvík. Na Mloka byli nominováni Ivan Al'akša (nominoval Zdeněk Rampas za SFK BC), Martin Koutný (nominovala Jiřina Vorlová za SF Workshop) a Juraj Toman (nominoval Martin Králik za SFK Planéta opíc), na Ludvíka Zdeněk „Tunelář“ Zachodil (nominoval Zdeněk Rampas za SFK BC) za pořádání Fénixonů a Vlado Riša (nominovala Jiřina Vorlová za SF Workshop) za záchranu Ikarie pod novým názvem XB1. Podle skruřátora Lubomíra Záborského (Dáreček) při hlasování o ceně Ludvík získal Vlado Riša 8 hlasů, Zdeněk Zachodil 7 hlasů, jeden klub se hlasování zdržel. Hlasování o ceně Mlok nebylo zveřejněno vzhledem k tomu, že slovenské kluby budou hlasovat až na vlastní poradě SF klubů v květnu. Poté budou sečteny hlasy českých i slovenských klubů.
9. Byly podány návrhy na ceny Eurofandomu (EASF). Do Hall of Fame jsou to autor Juraj Červenák, výtvarník Michal Ivan, překladatel Pavel Weigel, časopis Pevnost, nakladatel Robert Pilch a pořadatel Václav Pravda. Do Spirit of Dedication jsou to v kategorii artist Milan Malík za ilustrace ke knize Čerpadlo 6 a jako author of a performance Ivan Adamovič za projekt Planeta Eden a antologii Vládcové vesmíru. Na Encouragement Awards byl nominován Jan Poláček za Spěšný vlak, na Honorary Awards Vlado Riša za práci od fanzinu Ikarie XB-1 přes časopis Ikarie až k časopisu XB1. Uvedené návrhy byly Poradou jednomyslně schváleny jako celek.
10. Roman Kresta vyhlásil výsledky anticeny Černá d'ura za

rok 2010 a předal ji ČS Fandomu za zabití myšlenky modernizace Parconu.

11. Porada vyslechla zprávu Jana Olšanského (Beneficus) o přípravě nových stránek Fandomu, které vytváří ve spolupráci se Zuzanou Kocurkovou (Lament), a jejich provázání s Fandomářem (kalendářem SF akcí). Je třeba, aby mu kluby poslaly své medailonky s popisem činnosti, zaměřením a možností kontaktu pro případné zájemce o členství a spolupráci. Jan Olšanský bude mít na starosti technickou stránku a administraci, šéfredaktorem stránek byl jmenován Jan Harvalík, jeho zástupcem Jiřina Vorlová.

12. Porada vyslechla krátkou informaci o Akademii SFFH a probíhajícím druhém kole.

13. Porada vyslechla zprávu Vaška Pravdy o přípravě Parconu 2011 (18. až 21. 8. v Chotěboři). Přípravy probíhají podle plánu, žádné zásadní změny proti předpokladům z minulého Porady nejsou. Přihlašování přes web bude zprovozněno kolem Velikonoc.

14. Róbert Žitňan poreferoval o přípravách na Parcon 2012 v Bratislavě. Účast přislíbili zahraniční hosté Pilipiuk a Gaiman. Webové stránky se rozbíhají, byl založen i účet na Facebooku.

15. Rada vyhlásila začátek podávání kandidatur na Parcon 2013. Kandidatury se podávají k rukám Rady ČS Fandomu do 31. 8. 2011. Na podzimní Poradě by se o nich mělo hlasovat.

16. Petr Holan (Pagi) předložil za nepřítomného Zdeňka Rampase úvahu, zda vyhlášení Akademie SFFH nepřesunout na Parcon. Poreferoval krátce o vzniku a historii Akademie i o svém názoru, že by do ní pro zvýšení publicity měly být zavedeny filmové kategorie.

17. V rámci debaty o přípravách Parconů a účasti klubů na jejich zabezpečení bylo dohodnuto, že Fandom zajistí slavnostní večer vyhlášení CKČ, Zdeněk Rampas v Chotěboři připraví výstavu k 30 letům Parconů (je třeba ji cca týden předem přijet nainstalovat). Vašek Pravda by rád přednášku o historii Parconů a Fandomu, s Jiřinou Vorlovou byl dohodnut literární workshop. Roman Kresta připraví tzv. tablo dinosaurů na základě fotografií, které mu dodají mj. Petr Holan a Lubomír Záborský. Vašek Pravda upozornil, že uzávěrka přihlášek do programu Parconu 2011 je 24. 7., nejprve se musí autor pořadu přihlásit jako účastník. Róbert Žitňan by uvítal, kdyby si jednotlivé kluby na Parcon 2012 připravily nějakou přednášku (prezentaci).

19. Termín podzimní Porady byl stanoven 8. 10. 2011, místo konání tradičně v Březové.

20. Pavel Mikuláščík krátce shrnul výsledky emailové diskuse o závazných podmínkách pro kandidaturu na organizaci Parconů. Zbývá doladit pár drobných věcí, zejména rozdělení na závaznou a doporučující část, takže dokument zatím není připraven k prezentaci. Definitivní verze bude k dispozici před podzimní Poradou.

21. Pavel Mikuláščík poděkoval zúčastněným a ukončil poradu.



# Mlok za zásluhy z roku 1990 konečně předán...

Tak si teď (už v důchodu) dělám trochu pořádek ve všech těch artefaktech, které se mi za minulé roky (hlavně do roku 2000) nakupily, a proto se i hrabu ve starších záznamech.

A u ceny Mlok za zásluhy v roce 1990 (viz Interkom, Parcony) jsem se pozastavil nad tím, že je zde uvedeno „předán muzeu Karla Čapka“. Jako člen Společnosti bratří Čapků (SBČ) samozřejmě vím, že instituce takového názvu neexistuje. Tak jsem se o to začal zajímat, korespondovat, ověřovat a nakonec jsem se skutečnosti dopátral. Ale po pořádku.

Zdenek Rampas mi sdělil, že tomu předcházela schůzka na Vyšehradě (Ondřej Neff a Pavel Weigel) a měli to zorganizovat. Takže kdo o tom něco ví



a něco si pamatuje? – Moc jsem si od toho nesliboval, ale napadlo mne se podívat do Interkomu a ejhle, v čísle 1/1990 to tam (ke 100. letům Karla Čapka) je: „V neděli 7. ledna se sešli zástupci československého fandomu a Syndikátu autorů fantastiky u hrobu Karla Čapka na hřbitově Slavín. O významu Karla Čapka pro naši kulturu, národní povědomí a SF zvláště pronesl kratší přednášku Ondřej Neff. Po té zástupci fandomu udělili Karlu Čapkovi nejvyšší fanouškovské ocenění Mloka za zásluhy in memoriam. (Přednášku O. N. přetiskneme v některém příštím čísle IK).“ Ten text jsem v žádném z následujících čísel nenašel (O. N. mi potvrdil, že jeho projev nebyl na papíře), v čísle 5/1990 je dále dokladováno oficiální schválení Jarní poradou SF klubů v Opavě a to zápisem v bodě J. „Mlok za zásluhy: Informace a dodatečné schválení udělení mimořádného mloka Karlu Čapkovi.“

V následující korespondenci mi Ondra Neff a pak i Pavel Weigel upřesnili průběh toho setkání i to, že o fyzickém předání ceny jim taky není nic známo, nikam Mloka nenesli, a totéž mi napsal i Zdeněk Rampas, neví o něm ani SBČ.

Navrhl jsem Zdeňkovi další postup k likvidaci tohoto kostlivce ve skříni, lakonicky mi sdělil: „... Hanka Pěchulka jistě ráda upeče nějakého pěkného nového. Na požádání i se štítkem s letopočtem či jménem laureáta“ a v Interkomu 6/2010 ještě v rámci Hvězdného bulváru sdělil: „25. května: ... Pepa Vašát začal pátrat v historii vztahů Čs. Fandomu a Společnosti Karla Čapka. Jeho výsledky také v příštím IK.“ – a tím to skončilo. ...

A tak jedu v sobotu odpoledne „na otočku“ na Fénixcon, kde proberu osobně s Hankou, co bych potřeboval, v lednu za ní zajedu do Opavy a odvezu si toho „dodatečného“ Mloka a pak jej 5. února zavezu přímo na valnou schůzi Společnosti bratří Čapků a předám (Z. R. slíbil „budu tam“ – ale... *nepřipomenul jsem mu to, ani nezařídil pozvánku **pozn Z. R. :-)***).

Takže teď (jak to ve fandomu chodí) by měli důvod ti věční rejpalové: jak to takto a proč on... Vy si prosím uvědomte, že ta nebetyčná ostuda vůči tomu, jehož jménem se zaštiťujeme, byla (snad) tímto po 20 letech (!) napravena – a to těmi (dinosaur), kteří to ale vůbec nezavinili.

Ještě je potřeba opravit chybné záznamy na fandomových stránkách a dalších, které z nich čerpaly – např. Wikipedie v hesle Mlok za zásluhy v seznamu oceněných uvádí, že „za rok 1990 nebyl udělen“ – snad se aspoň tohoto někdo za oficiální Fandom ujme.

**Pepa Mlok Vašát**

... Karlu Čapkovi in memoriam

## Úkoly vyplývající z Porady:

1. Roman Kresta do 1. května zprovozní první verzi elektro-nického hlasování.
2. Martin Králík pošle Scarlett Rauschgoldové (Darth Zira) svůj článek o soutěžích pro potřeby technické přípravy Přeboru autorů fantastiky (PAF).
3. Petr Holan zjistí do příští porady, zda dosud nevypřeslo období, na které byla zaplácena ochranná známka Parconu, popř. zajistí prolongaci.
4. Adéla Červenková zajistí do 1. května, aby na konferenci na Pandoře byly poslány informace o sbírce na podporu výzkumu Alzheimerovy choroby a kontakt pro možnost vyplnění výzkumného dotazníku.
5. Lucia Bočková do 14 dnů po poradě slovenských SF klubů na Vartovce pošle Radě výsledky hlasování o ceně Mlok.
6. Petr Holan pošle ASAP (do neděle) Bridget Wilkinson nominace ČS Fandomu v ČR na euroceny.
7. Jan Olšanský do 1. května předvede funkční prototyp stránek (vývojová verze).
8. Pavel Mikuláščík do 1. května zřídí centrální mailové schránky na doméně fandom.cz.
9. Václav Pravda do 1. května zajistí funkční přihlašování přes web na Parcon 2011.
10. Jan Olšanský zašle Vaškovi Pravdovi a Robovi Žitňanovi logo Fandomu, ASAP.
11. Zdeněk Rampas nejpozději do středy 20. dubna zjistí, kolikátý ročník Parconu se bude v roce 2011 konat (vzhledem k nejasnosti s číslováním ročníků z důvodu „nultého“ ročníku) a pošle informaci Vaškovi Pravdovi, pokud možno včetně loga od T. Rotrekla.
12. Pavel Mikuláščík zajistí do 14 dnů od konání Porady zveřejnění zápisu z této Porady na konferenci klubů na Pandoře a webu Fandomu.

**Zapsala: Jiřina Vorlová**

**Schválila: Scarlett Rauschgoldová**

V Březové nad Svitavou 16. 4. 2011

## Velikonoční jaroočkování je tu!

„Milé děti. A dnes si v hodině o historii naší země povíme, proč přichází každoroční jarní očkování. Tento zvyk sahá ještě do dob, kdy neexistovala dokonce ani obyčejná televize.“

Paní učitelka se snaží upoutat pozornost žáků a doufá, že alespoň na chvíli pozvednou oči od svých holoprojektorů na lavicích. Je přece den před Velikonocemi, měli by se těšit na třídní volno, ale doufá marně. Vlastně už se ani nediví, rezignovala. Pamatuje si, když ještě bývaly ve škole monitory a žáci se za ně schovávali, ale to bylo na začátku její kariéry.

Povzdechne si, přeje rukou s vestavěným chipem přes senzor a dokonalá replika jejího obličeje zaplní všechny lavice, tedy hezčí a mladší verze jí samé. Žáci vědí, že má nejvyšší prioritu, a jsou teprve ve třetí třídě, takže nikomu z nich se ještě nepodařilo hacknout školní systém a něco s účou provést. Zvláštní, tohle oslovení se udrželo. Neochotně a otrávené obličeje tolik připomínající ryby se ani nepohnuly. Jen oči několikrát mrkly a zaostřily na učitelčinu projekci.

Neviděla tváře jednotlivých žáků, propojení umožňovalo jen přítomnost jejího avatara na jejích lavicích. Přesto pohled na celou třídu bohatě stačil, aby jí bylo úzko. V takových chvílích ji těšilo, že od příštího roku bude zrušena docházka do školních budov. Zvyk přetrvával dlouhá tisíciletí, ale dnes, v době, kdy se bylo možné připojit k výukové síti odkudkoli, to postrádalo smysl.

Sociologové ještě před pár desítkami let tvrdili, že člověk je tvor společenský a má se socializovat, jenže po legalizaci sedativ pro školní agresory (které se velmi rychle staly více než často zneužívaným prostředkem labilních učitelů, kteří po vyvraždění několika učitelských sborů v celé Evropské unii roku 2026 získali konečně zpátky některá z dávno uloupených práv na ochranu jejich osobnosti a nebyli jen ovcemi, jež musí trpět zvůli svých svěřenců a jejich učitelů) se žactvo proměnilo v „tupohledy“, jak jim nejen ona přezdívala. Vzhledem k tomu, že vyrůstala na malém městě, bylo u nich před těmi třiceti lety nejhorším prohřeškem nějaké to vyhezlé gelokno a sem tam nějaká ta kyberšikana nižších úrovní. Stylskalo se jí po těch časech.

Ministerstvo školství na popud Evropské unie muselo novelizovat školský zákon (pasivní rezistence tolik osvědčená v tomto národě sice stále fungovala, ale na přelomu století už ale pomoci nedokázala, i když prosazení zákona se dařilo odkládat docela dlouho. Brusel to tu držel pod krkem a bylo vůbec s podivem, že ti pošuci v turbanech ještě nechtěli školu zakázat úplně) a děti se po vzoru svých vrstevníků ve Francii, Belgii, Dánsku, Švédsku a Španělsku budou pouze připojovat ke svým domácím terminálům. Školství ušetří za energie, prostory i sedativa. Ať si ty prevíty pacifikují doma. Problésklo jí hlavou, jaké mají potíže se zrušením internátních škol v Británii, ale to do téhle hodiny nepatří.



„Zítřka začínají největší křesťanské svátky, ale týkají se i nás, muslimů. Ježíš byl poslem Božím a nikoli mesiášem, jak tvrdí Bible, ale i tak bychom měli mít jeho jméno a některé z činů v paměti. Byl také učitelem a kázal o rovnosti mezi lidmi.“ (A nedělal rozdíly mezi muži a ženami, pomyslela si pro sebe, ale odvahu tohle říct ve třídě, kde sedmdesát procent žáků tvořili chlapci, i když mladí, neměla, byla ze staré školy).

„My se ale podíváme na zvyky, které na našem území panovaly na jaře ještě před příchodem křesťanství a islámu. Lidé věřili nejrůznějším pověrám, jako třeba tomu, že když vytvoří figurínu ze starých hadrů a slámy–“ Vyrusil jí zelený záblesk v pravém okraji zorného pole. Jistě. Mohamed Novák, ten se vždycky zajímal o historii a patřil k oněm deseti žákům celé školy, kteří vyvíjeli nějakou aktivitu při hodinách.

„Vzdělávací poradkyně, co je sláma? Vysvětlit, prosím.“ Aha, sláma. Pochopitelně. Sama nepamatovala, kdy nějakou viděla naposledy.

„Uschle stvolý obilí, z nichž bylo při sklizni separováno zrno na výrobu pečiva. Čili když udělali napodobeninu člověka z tohoto materiálu, odnesli ji na břeh řeky a hodili do ní. Věřili totiž, že se ve figuríně personifikuje samotná zima,“ nevšímal si Novákovy poznámky o iracionalitě.

„Teprve potom mohlo začít to pravé jaro. Ale to nebyl jediný zvyk. Ostatně vejce ze sojochokolády dostáváte po jaroočkování jako důkaz usmíření i vy. To byl další zvyk, který se traduje již od desátého století. Křesťané mají půst jindy než při ramadánu a vejce se dávalo na jeho konci. Přesto se zvyk udržel i do našich časů, patří tak nějak k jaru jako jeho symbol.“ Těšilo ji, že aspoň Mohamed dává pozor, i když byl chvílemi nesnesitelný.

„Ale přistupme konečně k jaroočkování a jeho původu. Na tento zvyk můžete být hrdí, protože pochází z naší země. A to prosím pochází z tradice, kterou celá Evropa považovala kdysi za barbarskou (to se ovšem změnilo s příchodem muslimů na scénu, ti proti preventivnímu nařezání ženským nic moc neměli, a když to byla ta tradice nekřesťanská..., našeptával jí zase vnitřní hlásek, z něhož její hlas pro třídu jemně znejistěl), ale nakonec jsme ji modernizovali a ve většině našeho světa (našeho světa! šklebil se zase její vnitřní hlas) patří k nejveselejším svátkům v celém roce.

Kdysi pletli mladíci z tenkých nových větviček stromu jménem vrba rostoucího u řeky (všechno jasné, Nováku?) takzvané pomlázky. Těmi plácali symbolicky dívky přes hýždě, aby čerstvé proutí vytáhlo všechny nemoci a dívky a ženy byly po celý zbytek roku zdravý. Ano, Mohamede, já vím, že je to iracionální, ale ty přece sám víš, jak zvyk dnes vypadá. Řekneš nám to?“

„Dostaneme pistole. Účast je povinná. V pondělí nemusíme do školy,“ odříkával na půl úst Mohamed, aby se nezdiskreditoval před třídou. Té to bylo jedno. Převyšoval je o čtyřicet bodů IQ, a to ho neměl zas tak vysoké.





## ● pivoňkách a kimči

Večer byl krásný a májově vlahý. Dům v zahradě orientálního stylu působil sympaticky – plný knih, neokázalých artefaktů, vůně jídla, přívětivé pohody a zvědavých českých literátů. (Jen hostitelé a přátelé, kteří jim pomáhali, věděli, kolik úsilí jim zabrala příprava na vzácnou návštěvu.)

Tak začínala 10. května u manželů Klímových neformální párty s Mistrem Ko Unem, legendárním korejským básníkem, na níž byli přítomni také velvyslanec Jižní Koreje a pan Jaroslav Olša starší. Dlužno zmínit, že na postu českého velvyslance v Korejské republice úspěšně působí od září 2008 Jaroslav Olša, jr., který vydání knihy inspiroval.

Pan Ko, dlouholetý kandidát na Nobelovu cenu za literaturu, není u nás neznám. Jeho zenové básně „Květy okamžiku“ v kongeniálním překladu Miriam Löwensteinové vydala Mladá fronta v r. 1995. Před osmi lety byl hostem pražského Festivalu spisovatelů, letos v Praze navštívil 17. mezinárodní knižní veletrh a literární festival Svět knihy a přednášel v Ústavu Dálého východu Filozofické fakulty UK.

Naše večerní setkání s panem Ko Unem bylo především zasvěceno křtu krásně vypravené, útlé bibliofilie, průřezové sbírky z monumentální Mistrovny tvorby s názvem „To je“. Verše, které opět přeložila Miriam Löwensteinová, tentokrát spolu s paní Park Mi-young, přínášející čtenářským gourmetům nakladatelství Nová vlna a Millennium Publishing.

Grafická úprava, na níž se jako odpovědný redaktor podílel Zdeněk Rampas, je netradiční: českou verzi doprovází originální podoba básní tištěná korejským písmem; tuším, že Číňané mu přezdívali „ženské“ pro jeho jednoduchost (a účelnost).

Vysoký, hubený starý pán s brýlemi působil krehce, kultivovaně, vyrovnaně, vlídně. Když se usmíval na děti a dotýkal se květin (pivoňky teprve nasazovaly na květ), nebyla v tom ani stínem póza, pouze empatie ke světu kolem sebe a laskavost. Slyšela jsem, že je i vynikajícím a trpělivým učitelem; v posledních letech přednáší na univerzitě v Soulu poezii a literaturu.

Osud pana Ko Una silně ovlivnila korejská válka – stal se na čas žebrovým buddhistickým mnichem, než pochopil, že modlitby jsou proti zlům tohoto světa slabé. Jako básník i občan politicky bojoval proti diktatuře, která na počátku šedesátých let dlouhodobě ovládla Jižní Koreu. Čtyřikrát byl uvězněn, dvakrát se pokusil o sebevraždu, sužovala ho závislost na alkoholu a deprese.

Před třiceti lety se rušné básnickovy dny zklidnily: došlo k pozitivním změnám v jihokorejské vládě. Mistr Ko se rozhodl pro život na venkově – a oženil se. I nezasvěcený pozorovatel postrehne, jakou cenu má pro Ko Una bdělá péče a láska jeho paní: Mistra doprovázela i při jeho nynější návštěvě v Česku.

Korejský večer se protáhl do noci, a patřil k těm, na jaké se nezapomíná. Vezla jsem si domů knížečku Mistrových básní, četla jsem si je cestou. Ve vagonu metra mne oslovil postarší pán, kterého nezvyklý a půvabný vzhled bibliofilie zaujal. Zjistila jsem, že kdysi studoval koreanistiku – a bylo o čem vyprávět...

Poznámka na konec: kromě Korejci milovaných pivoňkových květů chybělo v pohoštění tradiční kimči (v podstatě naložené zeli). Nikdo si nestěžoval, zato byl k ochutnání kimpab (rýžové rolky v mořské řase), bulkogi (hovězí maso nakládané v marinádě, se sezamem a pórkem) a čapdža (nudle z moučky ze sladkých brambor restované se zeleninou). Korejské jídlo totiž bývá řazeno mezi nejlahodnější na světě – svým způsobem jsou to také básně.

**Františka Vrbenská**

### O půlnoci

V tisíckrát, desetitisíckrát temné noci

Z výkřiku samoty

vykvetl květ

a vedle

vykvetl rudý, úplně němě.

(verše pana Ko Una ze sbírky „To je“)

„Jen to rozveď, nestyd' se, říkáš to dobře.“

„Dostaneme velikonoční pistole s barevnými střelami a všichni vyjdou do ulic. Do pravého poledne musí být zasaženi všichni euroobčané. Pokud se nemohou zúčastnit ze zdravotních důvodů, přijde k nim doktor, pokud se nezúčastní z jiných důvodů, přijde mravnostní policie.“ To byl docela projev i na Mohameda.

„Výborně. Je to vždycky veliká legrace, kterou si užíváte zejména vy, děti. Všechno je v ten den povoleno,“ navíc barvy do druhého dne vyblednou a ztratí se. „Víš, proč se to dělá a jak to souvisí s oním starým zvykem?“

„Nevím.“

„V roce 2041 se staly nanotechnologie tak dostupnými a některé choroby paradoxně natolik rozšířenými, protože k očkování nechtěl nikdo chodit a morálka v těch dobách nebyla tak pevná jako dnes, že Evropský parlament přistoupil k modernizaci tohoto zvyku jako k alternativě. Každá stříla obsahuje jisté množství nanobotů s každoročně aktualizovaný-

mi protilátkami, které skutečně udrží člověka po jediném zásahu zdravého celý rok. Vy ale dáte pozor, že nepůjde pouze o jeden zásah, že ano?“

Vrtění v lavicích dávalo jasně tušit, že vyučování se chýlí ke konci. Sedativa měla přesně ohraničenou dobu účinku. Zkontrolovala čas na svém panelu. Za pětáctýřicet vteřin je konec hodiny. To je pak lepší nestát mezi nimi a dveřmi.

„Tak. Teď víte, kde je původ jaročkování. Dobře si to zapamatujte, bude to příkladná otázka v holotestu!“

Ale to už viděla, jak se její podobizna ztrácí z lavic, protože čas vypršel a žáky čekal prodloužený víkend, jehož završením bude masový, i když ne zcela dobrovolný veselý svátek. Jako dítěti by se jí taky líbil. Jenže ona pamatuje jeho zavádění i to, jak proti němu chodila demonstrovat. Dnes ale chodí s pistolí před radnici. Nevěřili byste, jakou radost vám přinese možnost beztestně zmalovat ty jejich sněhobílé turbany.

**Richard Klíčník**

## Jak a o čem šumí solariský oceán česky?

Stanisław Lem byl a je známým a překládaným spisovatelem, nejprve do obou jazyků tzv. socialistického Československa. Po oddělení Slovenska literární kultury obou zemí nepochybně vytvoří vlastní, tak říkajíc, Lema, i když blízkost jazyků dovolu- je a bude dovolovat vzájemné „nahlížení přes rameno“ českým a slovenským překladatelům, kritikům a konečně i čtená- řům. Zde pohovoříme o českých překladech a čes- kých překladatelích prózy, a také o recepci a ji- ných formách existence děl polského spisovatele v české literární kultuře...

Je vhodné na úvod konstatovat, že recepce knih Stanisława Lema začíná u těch zahrnovaných do literatury *science fiction*. V literární kultuře za „českými“ Tatrami ji podporovala vlastní tradice, abych připomněl jen ta díla Karla Čapka, ve kte- rých autor věští, že vedlejší účinky civilizačního pokroku mohou vést k totální katastrofě. Z tohoto okruhu je třeba uvést především drama R.U.R. Jak známo, v tomto díle se poprvé objevilo slovo *robot*, jedno z nečetných slov slovanského původu, které obohatilo slovníky mnoha svě- tových jazyků a současně se stalo svěbytnou tematickou zlatou žílou pro nadnárodní literaturu SF (stačí jen připomenout Lemovy *Bajky robotů*). A nesmí se zapomenout ani na takové romány, jako je především *Továrna na absolutno* (1922), *Kra- katit* (1924) nebo *Válka s mloky* (1936), patřící – mimo jiné dí- ky překladům do angličtiny – do světové klasiky této literatury.

Skoro ve všech českých úvodech do četby Lema najdeme kromě výše uvedených děl Karla Čapka také v české literární tradici přítomný motiv cesty na Měsíc (a také cesty v čase), typ- ickým způsobem využitých mnohem dříve, totiž koncem 19. století Svatoplukem Čechem v cyklu cest pana Broučka. Hrdi- na přitom vůbec není vědec nebo dobyvatel vesmíru, ale oby- čejný pražský domácí pán (*Pravý výlet pana Broučka do měsí- ce a Nový epochální výlet pana Broučka tentokráte do 15. sto- letí*), kterého autor vysílá na fantastické cesty hlavně proto, aby se vysmál „hlouposti a morální nicotě českého maloměš- táctví ztělesněné v osobě pražského šosáka“.

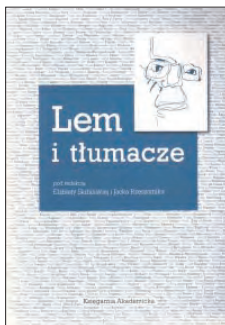
Bylo by však zjednodušením tvrzení, že česká recepce Le- movy tvorby se pohybuje výlučně v prostoru vyznačeném dvě- ma cykly satirických povídek spisovatele 19. století na jedné straně a zmíněnými dramaty a romány *science fiction* Karla Čapka na straně druhé. Protože právě v takovém kontextu se nejčastěji objevuje tvorba Stanisława Lema, polský čtenář by to mohl pokládat za svého druhu schematicky nebo přímo ste- reotypně chápanou představu národních vlastností, podle kte- rých na „polském“ Měsíci pobývá d'ábelský pan Twardowski, polský šlechtic *par excellence*, kdežto reprezentující *pars pro toto* českou společnost představitel maloměšťanstva koná na „český“ Měsíc cestu výrazně satirickou, s příměsí typicky pražské, *respective* české (auto)ironie.

V českém literárním mínění se Lemova tvorba vnímá i na pozadí polské tradice vědeckofantastické literatury. Při té příle-

žitosti se nejčastěji upozorňuje, že Lemovým bezprostředním předchůdcem byl Żulawski, jeho měsíční trilogie *Na stříbrném globu* byla přeložena do češtiny v roce 1930. Dělá to mj. Pavel Weigel v textu napsaném pro periodikum *Interkom*, první čes- ký fanzin SF, a dodává, že Karel Čapek i Stanisław Lem vykro- čili daleko za hranice literatury SF a zaujímají místa v prvních řadách světové literární klasiky. Nejvýznačnější popularizátor Lemovy tvorby v Čechách připomíná, že první Lemovy překlady do češtiny se obje- vovaly v druhé polovině padesátých let a díky akti- vitám překladatelů, o kterých bude ještě řeč, do ro- ku 1989 si česká literární kultura přisvojila převáž- nou část Lemovy beletristiky, a ponechala – takří- kajíc – stranou jeho nebeletristická díla. Ani tehdy Lem, jako představitel polské literatury *science fiction* v Čechách nebyl osamělý a vyskytoval se v přítomnosti takových autorů jako Konrad Fiałow- ski, Adam Hollanek, Maciej Kuczyński, Jerzy Ros- zkiewicz, Janusz Zajdel nebo Jan Dobraczyński a Sławomir Mrozek – jejichž díla článek rovněž zahrnuje do literatury SF. K Weiglovým myšlenkám, nejen z tohoto textu, se ještě vrátí- me.

Také je vhodné připomenout, že na recepci Lemovy tvorby náležející do vědecké fantastiky systémové změny oné Střední Evropy, jaká se vytvořila v důsledku 2. světové války, neměly významnější vliv. I když, hlavně za stanného práva v PLR, teh- dy v tak stále oficiálně nazývaných bratrských socialistických zemích, „pro jistotu“ bylo rezervovaně přijímáno všechno to, co pocházelo z nejméně pokorného baráku celého moskevské- ho tábora. A je třeba připomenout, že právě v době stanného práva Lem s rodinou žil ve Vídni, což mohlo tuto rezervovanost značně zvýšit. V tomto případě však příčiny politické nechuti k tvorbě nebo osobě spisovatele ze strany moci neměly pod- statný význam. Zdá se, že *Bajky robotů* byly pro tehdejší moc méně nebezpečné než ideje kroužící tehdy mezi reálnými dělní- ky, včetně těch, co se dožadovali socialismu s lidskou tvář. I když mezi čtenáři, kritiky i badateli tvorby polského spisova- tele – hlavně v tehdejší Západní Evropě – nechyběli i takoví, kte- ré udivoval fakt, že tak neobyčejné, odlišné psaní vzniklo v ze- mi civilizačně i technicky zaostalé. Svěbytné uvolnění Lemo- vých vizí neodpovídalo na Západě všeobecným představám o zaostalém Polsku. Výstižné konstatace v tomto směru napsal Jerzy Jarzębski v *Úvodu* ke knize *Lem v očích světové kritiky*. Stejně charakteristický je v této knize obsažený názor Franze Rottensteinera, hlavně pokud se cituje dnes:

„Okolnost, že Lem tvoří v jazyku tak málo přístupném, jako je polština, nepochybně zpozdila jeho recepci v západních ze- mích. Na druhé straně polské občanství Stanisława Lema po- mohlo při akceptování jeho tvorby v jiných socialistických ze- mích. Autor je, takříkajíc, našinec a byl už „akceptován v socia- listické zemi“. Proto neudivuje fakt, že nejranější a největší slá- vu získal Lem v Sovětském svazu, i když ne v oficiálních lite- rárních kruzích, které zachovávaly a zachovávají jistou rezer-



vovanost, ale u široké veřejnosti a kruzích specialistů, tedy mezi kosmonauty a obecně vědeckotechnickou inteligencí.“

Pavel Weigel, český ekvivalent Franze Rottensteinerja, pokud jde o zásluhy při popularizaci Lemovy tvorby, totiž uvádí, že události vedoucí k přelomu roku 1989 zásadně změnilы nejen politickou, ale i literární scénu. Což v tomto případě znamená záplavu anglojazyčné literatury (hlavně populární), která – pokud jde o *science fiction* – prakticky vyřadila z polského trhu české autory. Zůstal vydáván, ale osamocený Karel Čapek. Mezitím Lema odstaveného na vedlejší vídeňské koleje začínají v Čechách provázet autoři literatury *fantasy*, především Andrzej Sapkowski a jeho *Zaklínač*. Avšak po několikaleťtější nepřítomnosti, kdy byly vydávány jen další edice jeho „bezpečných“ děl, se stal možným *comeback* Lema s dříve nemile viděným *Deníkem nalezeným ve vaně*. Objevilo se i *Fiasko*, ale – což je asi nejdůležitější – podařilo se konečně dovést k vydání jeho teoretická díla, především *Summu technologiae*.

Proza Stanisława Lema byla tedy v Čechách takřka dávána často a ochotně. Než však našla svého překladatele (protože stálého nakladatele dosud nemá), změřila se s ní celá špička skvělých překladatelů – polonistů. Časem se ukázalo, že nejvíc překladů má na svém kontě inženýr Pavel Weigel, který sám, nebo řídceji spolu s Františkem Jungwirthem (1920-1997) nebo Helenou Stachovou, kromě *Solaris* přeložil rovněž: *Kyberiadu*, *Marťana*, *Bajky robotů*, *Hvězdné deníky*, *Fiasko*, *Pánův hlas*, *Nepřemožitelného*, *Deník nalezený ve vaně*, *Summu technologiae*, *Tajemství čínského pokoje*. Weigel, asi nejvýznamnější český znalec tvorby SF a *fantasy*, je rovněž autorem knihy *Stanisław Lem*, což je pokus o monografii tvorby polského spisovatele typu „život a tvorba“ s dosti reprezentativní antologií Lemových autokomentářů k vlastní biografii a tvorbě. Kniha zůstává stále cenným zdrojem znalostí o „českém“ Lemovi – třeba jen proto, že se z ní dozvíme, jaké byly náklady českých překladů jeho děl do roku 1990.

Recepce Lemovy tvorby v Čechách se neomezovala na vysoké náklady a s nimi související skutečnou četbu. Jako příklad může posloužit kniha *K Mrakům Magellanovým*, která měla do roku 1962 tři česká vydání a v roce 1963 významný režisér Jindřich Polák natočil na její motivy film s názvem *Ikárie XB-1*.

Stojí za zaznamenání, že v Čechách recepce Lemovy prózy vstoupila i do divadla, včetně operního. Například v roce 1990 se čtenář „Słowa Powszechnego“ mohl dozvědět, že v Praze proběhlo založení Společnosti Stanisława Lema (existující dodnes), na kterém se hovořilo také o přípravách opery na základě Cest Ijona Tichého souborem „Qurorre“. Libreto napsal Jan Burian, hudbu Vlastislav Matoušek.

Divadelní adaptace se dočkal v České republice i román *Solaris*. V brněnském divadle Buran 12. února 2010 byla premiéra hry *Solaris*. Na základě překladu Ericha Sojky a Bořivoje Křemenáka ji adaptovali Simon Petrů a Matěj T. Růžička.

Při pořádání bibliografie českých překladů Lema je zřejmé, že většina z nich je – jak jsme už řekli – autorstvím Pavla Weigla, i když prvním překladatelem Lema do češtiny byl Jaroslav Simonides (1915-1996), který spolu s Františkem Jungwirthem je druhý na seznamu, pokud jde o počet překladů, a prv-

ním překladatelem *Solaris* byl Erich Sojka (1922-1996), záhadně nepřítomný na titulní straně tohoto prvního vydání.

Dobové okolnosti opomenutí v šedesátých letech českého překladatele Lemových textů – záhadného pana S. (kterým je pravděpodobně vynikající, pro polskou literární kulturu v Čechách neobyčejně zasloužilý Erich Sojka, protože právě jeho jméno není na titulní straně prvního českého vydání *Solaris*, přestože právě on spolu s Bořivojem Křemenákem (1923-1972) přeložil tento román poprvé) – připomenul nedávno jiný vynikající překladatel Tomasz Lem, syn Stanisława Lema, ve své vzpomínkové knize o otci.

Další místo na seznamu významných českých překladatelů Lema zaujímá Helena Stachová. Jednotlivé překlady Lemovy prózy pocházejí také od Oldřicha Rafaje a Josefa Rudolfa Buriána. I když, jak uvedeno, neměl Lem stálého českého překladatele, o překlady jeho knih se ucházeli a stále ucházejí nejlepší překladatelé – polonisté (např. Ludvík Štěpán) a jejich vydáváním se zabývají renomovaná česká nakladatelství.

Novým úkazem, přesto však asi typickým pro naši dobu, je stále větší spojování Lemovy tvorby s doménou vědecké fantastiky a *fantasy*. Například Pavel Weigel v závěru svých úvah ukazuje na společnost, ve které se Lemova próza vyskytuje na českém trhu této literatury, kde upozorňuje na taková jména, jako je Rafał Żiemkiewicz, Ewa Białołęcka, Piotr Witold Lech nebo Tomasz Kołodziejczak.

Závěrem je možné připomenout nejméně dvě – hodně odlišné – epizody, ve kterých rozmarná *Czech connection* spojila Lemovu osobu a dílo s hrdinou románů Jaroslava Haška, dobrým vojákem Švejkem.

V jednom případě tak činí sám Lem, když – ve Weiglem přeloženém fragmentu *Vysokého zámku* při vzpomínce na svou dětskou vášeň „legitimacionismus“, která ho přivedla rovněž k branám šifrování – ne bez ironie píše, že jeho tehdejší představy o šifrách pocházely z četby *Dobrého vojáka Švejka*. V úplně jiné souvislosti se objevil v roce 1974 na stránkách „Frankfurter Allgemeine Zeitung“ nejslavnější Haškův hrdina u Siegfrieda Lenze, přemýšlejícím o potěšení z četby polského autora. Německý spisovatel tam pokládá Ijona Tichého za výtvar vzniklý v důsledku úspěšného spojení Barona Prášila, Josefa Švejka a Charlese Chaplina vzhledem k jeho touze po poznání, která mu přikazuje setkávat se na svých dalekých cestách s „...bytostmi a podmínkami, které mu připadají jako ryzí fantasie. A přece je hned vidět: byla zvolena dálka, aby tím výrazněji vyniklo to, co je blízké...“.

V další části se bude jednat o *Solaris* – zřejmě Lemův nejproslulejší román, který měl v Čechách několik vydání; český čtenář si ho může přečíst ve dvou, poněkud odlišných vydáních. Oba překlady zde budou proto uváděné podle potřeby. Je však třeba přiznat prioritu pozdějšímu překladu Pavla Weigla, nejen proto, že je edičně značně pečlivější než překlad Křemenáka a Sojky, který se provníuje tiskovými chybami a několika významnými vynechávkami v textu.

(Následuje rozbor obou překladů s ukázkami odchýlných řešení a srovnávání s originálem, přitom se konstatuje, že „oba



české překlady *Solaris* jsou díla věrně respektující literární tkáň originálu v návaznosti na domácí tradici literatury tohoto typu. Překladaťelé bez problémů používají bohaté lexikální bohatství českého jazyka ve všech vědeckých disciplínách i jiných formách intelektuální a duchovní aktivity, vyjádřené patřičnou písemnou formou.“)

Úporně se vrací otázka, stále zůstávající bez zřetelné odpovědi, proč česká vydání *Solaris* tvoří dvoudílnou překladatelskou sérii? Nejméně pravděpodobná by byla hypotéza o stárnutí literárních překladů. Ovšem originál, který je přivolává do života, je – jaksi z definice – posunut do budoucnosti. Dojem, jaký vyvolává četba obou překladů, je možné zkusit shrnout do tvrzení, že Weiglův pozdější překlad, díky popisu technických podrobností, je blíže pólu literárství typického pro literaturu *science fiction*, Sojkův a Křemenákův blíže pólu literárství bez bližšího určení. A kdybychom se pokusili o zkratku cestou simplifikace? Bylo by možné riskovat tvrzení: inženýr Weigel dbá o *science*, Sojka a Křemenák, jak se sluší na polonisty literární znalce, zachovávají *fiction*.

Pokud však mluvíme úplně vážně, není možné nebrat v úvahu tržní mechanismy. Už jsme uvedli, že jak *Solaris*, tak další Lemova díla si v Čechách nepřivlastnil žádný editorský monopolista. Také Lem nemá „svého“ českého překladatele. Je možné mít dojem, že nakladatelé a překladatelé bojují o právo Lema překládat. Avšak jen česká *Solaris* funguje jako *retranslace*, kterou provází několik reedicí. Ostatní Lemova díla přeložená do češtiny mají jen *reedice*, i když některá četné. Ta-

to situace zdá se potvrzovat názor, že *Solaris* je Lemův nejvýznamnější román, závažností **probíraných** problémů daleko vykračující mimo očekávání požadovaná od literatury SF, a právě taková díla častěji generují *retranslace*.

Při děláni závěru – stále však bez vyčerpávající odpovědi na výše uvedenou otázku – je možné bez většího rizika prohlásit, že český čtenář, který má k dispozici dva překlady tohoto Lemova světového bestselleru literatury *science fiction*, získává možnost volby a srovnávání obou verzí. Připomíná to, v mnohem širším, přímo globálním měřítku, analogickou situaci filmového příznivce vědecké fantastiky, který může volit mezi dvěma zfilmováními, lišícími se mimo jiné časem i místem vzniku. Obě zřetelně potvrzují, že solariský oceán a také Kelvin, Harey a další hrdinové se stali obyvateli opravdu masové představitosti, jak ji nazval nedávno zemřelý filmový historik Krzysztof Teodor Toeplitz. Ale jen masové představitosti? Četné a mnohonásobné překlady pořád častěji totiž mívají i arcidíla, nejen bestselery. Nenavozují snad (nesměle?) dva české překlady, že *Solaris* je možné uznat za obojí?

(Wojciech Soliński je profesorem Institutu polské filologie Wroclawské univerzity, vedoucí katedry teorie literatury.)

Ukázka ze sborníku: *Lem i tłumacze* (Lem a překladatelé), Księgarnia Akademicka, Kraków 2011

**Wojciech Soliński, Uniwersytet Wrocławski**  
Přeložil Pavel Weigel

## Soutěž národů: Akademie SF, F a hororu za rok 2010

11	10	09	08	07	06	05	04	03	02	01	00	99	98	97	96	Suma	Firma
21	4	0	14	0	3	1	2	0	10	5	1	0	0	0	0	61	Albatros
18	17	9	1	3	5	0	1	0	3	0	0	0	0	0	0	57	Argo
11	15	18	25	9	26	27	34	29	18	16	16	9	3	10	8	274	Laser / Laser-Books
6	2	3	4	11	2	12	5	11	17	7	14	17	7	6	16	140	Polaris
6	10	9	5	5	5	8	1	1	0	0	0	0	0	0	0	50	Pevnost
4	2	1	1	1	2	5	3	5	7	1	3	3	9	9	9	65	Ikaria XB
4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	Arbor vitae societas
4	28	7	18	32	15	5	20	10	0	0	0	1	0	0	0	139	Triton
3	6	6	2	3	2	2	1	3	11	4	7	0	0	0	0	50	Straky na vrbě
3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	7	2	13	9	4	0	39	Crew/Rigor Mortis
2	3	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	7	Brokilon
1	2	3	1	1	1	1	1	1	0	1	7	7	6	6	3	42	Nová vlna
1	0	1	0	0	0	0	1	7	1	4	10	7	1	0	0	33	Fantázia
1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	8	4	1	1	0	0	17	Baronet
1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	4	Classic AND
1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	Plejáda
1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	FantasyPlanet
1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	XYZ

Soutěž národů je neoficiální hodnocení *Interkomu*, tabulka se počítá z počtu nominací jednotlivých subjektů (nominace=1 bod) a ze získaných cen Akademie (5, resp. 3 body). Pokud některá nominace přísluší více subjektům, získává každý plný počet bodů. Současné hodnocení různorodých kategorií může být v něčem zavádějící, nicméně však naznačuje při porovnání více let určité tendence a má tedy smysl.



# Zubyceriaci milenci striehnu v tme

(koniec a začiatok upírskych romanci)

Uff, Smithová a Upírske denníky, Alyson Noel a Nesmrteľní, k tomu Meyerová s Twilightom (ešteže nie s twitárom) a navyše nebudaj – napokon Meyerových a Smithových môže byť aj viac, veď ide o úplne najvšednejšie z priezvisk medzi Hornou Mŕtovou a Dolnými Ďarmotami, jednoducho mnoho, priveľa, z prítmnia ceria dlhánske očné zuby a chcú krv a peniaze z vreckák čitateľov...

Láska a krv, slzy v tme perlia sa na končekoch dlhánskych očných zubov v prvom, druhom, treťom dieli a dámy píšú a predávajú sa... (knížky).

Autoriek veľa a ja sám.

Čo s tým?

Nuž... všetky naraz urazím.

...

Obsah všetci zúčastnení poznajú. Je ona, žena, a on, nie je muž, lebo ženám (prinajmenšom tým, čo píšú a čítajú upírske romancy) furt dačo chýba, chcú viac, nuž teda musí byť už nie gróf ani superman, ale upír.

Ona ale nie je upírka.

Aaaaaaachhhhh!

Eeeerrghhhh!

...

Z hľadiska žánru máme v upírskych romanciach do činenia so svojskou formou parazitizmu. Prvok nadprirodzena v podobe upírov je vnesený zvonka, veľmi často pôsobí ako redundantný, nepodstatný, vo viacerých prípadoch dokonca citeľne znižuje kvalitu textu.

Autorky, schopné zručne charakterizovať „stretnutia blízkeho druhu“ v odporozovateľných situáciách, v prostredí, kde je potrebné uplatniť väčšiu predstavivosť, zlyhávajú takmer bežným spôsobom. Takmer sa zdá, akoby nielen ľudským postavám, ale i príbehom vysali spolu s mozgom i dušu, krv a šťavu, takže textom sa následne mocú... hm... nie je to muž, nie je to upír, o čo vlastne ide, nevedia ani samotné autorky.

V každom prípade, cerí to zuby a predsa vyznieva štrbavo, moce sa bezradne, nekoene dlho, zdĺhavo, v prítomnosti dievčiny nielen jeho, ale i nás, čitateľov (podľa rebríčkov predajnosti zjavne štatisticky zanedbateľnú menšinu) neopúšťa pocit trápnosti.

Nie, nejde tu o väčšiu presvedčivosť upíra posunutého do polohy človeka, ale o kastráciu pôvodnej predstavy.

Škoda – správne uchopený upír v hororochoch či temnej fantasy je predsa nesporne sexsymbolom.

Láska a smrť, krv prúdica cez červené pery a tepnu na ženskej šiji priamo pod očnými zubami upíra... čítate iskrenie vanúce už priamo z pasáží veľkého Brama Stokera bez štipky ufnúkanej pseudonežnej bezradnosti?

Mína spí, on v noci prichádza k nej, autor viktoriánskeho obdobia nemohol byť adresnejší, dnes by sa dalo, len teda slečny či panie autorky nemajú Stokerov dar vsnivať sa do upíra – alebo možno skôr... nevábí ich predstava hladkých, krvou naliatých ženských šijí, nuž rovnosť pohlaví rozhodne neznamená splynutie, tak či onak, aj výrazne prvoplánovo ženský pohľad by mal šancu stvoriť presvedčivého upíra – charizmatického zvodcu, temného muža, vábivého práve svojou skazenosťou nevinné devy. Jednoduchý, no fungujúci stereotyp, vyplniteľný prinajmenšom zaujímavou atmosférou – žiaľ, väčšina autoriek nedosahuje ani jeho méty, upíri, ktorí sú k dispozícii, pôsobia, akoby namiesto krvi pili vodu alebo žihľavový čaj proti boleniu hlavy a zubov, prázdni manekýni nie sú schopní vyvolať ani len dojem chladnej neprístupnosti či odstupu – takže vlastne označenie manekýn bolo by skôr nemiestnou chválou, príhodnejšie bude prirovnanie k handrovým panákom pozostávaným z pubertálnych a postpubertálnych predstáv renomovaných, väčšinou veľmi slušne zarábajúcich spisovateliek.

...

Prevažná časť autoriek naráža na nesúmerateľnosť sveta upírov so svetom romanci. Poznačené čiernoružovým videním sveta nie sú schopné vytvoriť plynulý prechod – a tak sa fantastické pasáže často odohrávajú veľmi krkolomne „vysvetleným“ spôsobom d'aleko v snivej atmosfére dávnych čias lásky, zrady a pomsty. Tu, vnútri ohraničeného priestoru s jasne danými pravidlami, darí (u Meyerovej napríklad v poprevracaných kulisách akožerenešančného Talianska) sa opäť napísať slušný kus textu – romancu z bližšie neurčeným historickým kontextom, čiže historickú romancu.

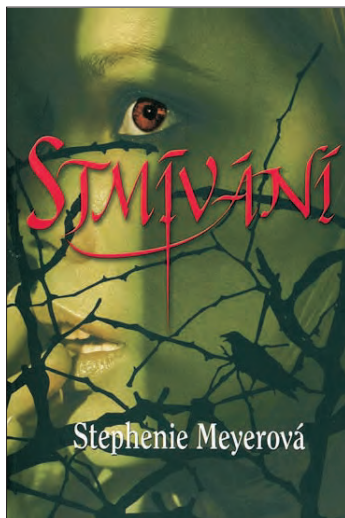
V okamihu stretnutia dvoch svetov ktoré, žiaľ, nevyhnutne, tvorí ťažiskové pasáže knižky, je zjavným, že väčšie rozpaky než postavy trápia autorku, ktorá nevie, čo si počať – ako nechať postavy rozprávať, či majú vôbec rozprávať a ak nuž o čom – o prvom tanečnom večierku alebo hryzení prvých jarých veľkonočných zajačikov v oblasti krčnej tepny?

Svižnosť dialógu sa stráca.

Ono veď napokon, ak by upír rozprával ako tínedžer a spľýval s prostredím, stal by sa úplne zbytočným; nanešťastie, rozdielnosť štýlov i uhlov pohľadu Jeho a Jej nevedie k zaujímavému mnohohlasu, naopak, v dôsledku myšlienkového užškových obzorov tvorkyň spôsobuje, že viazne komunikácia i dej; upírske romancy ukazujú, že súžitie nadmerne odlišných bytostí i literárnych žánrov je v zásade ak nie nemožné, nuž prinajmenšom znesiteľné len za cenu utrpenia oboch strán.

Romancia stráca svižnosť.

Upír nemôže predsa hladko plynule komunikovať dnešným tínejdžerským slan-



gom, čo ale podľa mňa neznamená, že by musel mlčať – chvíľočku vznešeno a tajomne, postupne čoraz trápnejšie v žalosťnom poskoku cez neurčitost zámek, hnus, klam a nepoctivosť žalosťných stroskotaní; prečo by nemohol pokriviabať byť duchaplný spôsobom spred stáročí; zničujúco mrazivý, ironickocynický, bezcitný a krutý lev salónov, možno trochu v štýle Nebezpečných známostí, s prímiesou rafinovanosti madame La Fayette či markíza De Sada; lenže autorky sa boja, že čitateľky by nepochopili dlhšie než päťslovné vety – navyše im samým sa nechce čítať ťažkopádne a zdĺhavo pôsobiace texty či dokumenty starších období – nehovoriac o hrôze spisovateľiek zo skutočnej hrôzy krutosti nesporne vanúcej z De Sadových textov) horor vznešenú tajuplnosť.

Nemôžete predsa od hrdinky chcieť, aby si odhryzla jazyk a prestala drístať, pardon, štebotať, hoci zasa na druhej strane, keby jej jazyk odhryzol On, s pekným podrobným popisom tečúcej krvi, ktorou by sa mohla dusiť, až by jej oči vyliezali z jamôk, zatiaľčo cicerky rinuli by sa vókol a dolu sľa vodopád červenej rieky – ibaže takáto scéna by zjavne odplašila fanynky a možno aj samotné spisovateľky pri pomýšľaní na ňu omdlievajú; scéna je nemožná, pretože príbehy smerujú ku skalným čitateľkám romancí, ktorým sa prejedli mužní hrdinovia v moderných tričkách, ani grófi spred stáročí už nemajú čaro Peyracov z Angelík, nuž teda upír... ale teda v podstate, v záseade proste a jednoducho v podstate muž... len trochu bledší s občas vysunutými očnými zubami, o nič inšie tu nejde – dalo by sa povedať – keby sa autorky dokázali rozhodnúť a priklonili buď na jednu alebo druhú stranu – poľudštiť upírov alebo posunúť hrdinky do tradičnejšie romantickej polohy; ibaže isté typy konvencií sa nedajú prekročiť bez zničenia systému; pôsobivo vykreslená bezprostredná živost súčasníčok autorky stráca motiváciu a pointu, bezradne sa rozplýva v tme – nuž veď hej, jediným ako-tak logickým vyústením by predsa boli tajomné krvavé, s chuťou podrobne opisateľné rýchle konce...

Prechody medzi žánrami môžu načrtnúť plodnú cestu – nie však s absolútnou neznalosťou jedného z nich.

Autorky, ktoré nedovidia poza posteľ a salón, nesporne zdatné následovníčky Daniele Steel, by o upíroch písať nemali – prinajmenšom nie s ambíciou o prekročenie rámca romance.

Upír v rámci kvalitnej fantastickej literatúry v polohe fantastického ozvláštnenia funguje (pravdaže fiktívne, ale veď fikciou je umenie ako celok – aj a predovšetkým to, čo v rámci realizmu silou-mocou tvári sa dokumentárne-presvedčivo-reálne) ako náznak a vzrušujúce tajomno. Na prvý pohľad ako markíz či iný hrdina – ak sa, pravda, nemohúcym spôsobom nepokúsime o... cestu do nikam...

Autorky upírskych romancí zasa a zнова objavujú hromozvod – upír je iný!

A dokonca inak než muž!

Inakosť upírov by mohli poskytnúť v podobe obvyklej šablóny dráždenia tajomným

cudzincom, lenže každá šablóna sa raz preje. Hľadajú “naozajstnú” – a teda väčšmi odlišnú rozdielnosť. A najmä – musia ju – hoci si to možno väčšina z nich neuvedomuje – prekonávať.

Muž je pre rozzamilovanú pipenku neznámym územím, ktoré chce objaviť, môže pôsobiť hrozivo, no nevie sa vopred, aký je.

Možno aj skvelý... (až na konci).

Upír, ak vám, vážené, ide naozaj a skutočne o nadprirodzenú bytosť, nie o jej náhradku, nie je muž.

Je zlý.

Východisková premisa platí bezpodmienečne a nevyhnutne – tak ako pre draka či ježibabu v rozprávkach – bez milosti zavraždenú upálením Jankom a Marienkou. Príbehy, najmä korenice v archetypálnych predstavách, nepustia.

To ďalšie je výplodom zvrhenej citovosti a beznádejnosti vraždou možností nosného konfliktu na ceste do krajiny nekoenečného bezradného ružovočierného či čiernoružového tackania sa so zavretými očami – počas ktorého sa Ona a On tu a tam dotknú!

AAAACHHH!

Nevydrím toľkoto autorskočitateľskej slasti, v snahe uviest' konečne záležitosť na pravú nemieru, teraz priamo razantne prejdem k priamemu osloveniu.

Je vás veľa, načo strácať čas, ako som sľúbil v úvode, urazím naraz všetky.

Dámy, čítajte Stokera, pozrite sa tvárou v tvár fikcii.

...

Vy, autorky romancí, ale o horory nemate záujem. Presnejšie, Stokera považujete za prekonaného. Rozhodli ste sa, že postavu upíra sproblematizujete. Vy ste predsa ďalej, na rozdiel od pokútneho novinára a divadelného kritika, vy ste absolvovali školu tvorivého písania a Stoker neabsolvoval pôrod ani materskú dovolenku – čo by už ten mohol vedieť, chudák.

Takto vyzbrojené sa bezpochyby prebijete všetkým, len teda maličkú otázku vám položím – rodili ste upíra, cítili ste osťnosť tesákov vynárajúcich sa zvnútra vašej materskej?

Nie?

Odkiaľ teda máte odvahu hľadať v ňom dušu a zložitost' psychiky?

Vy chcete oživiť toho, čo sám od sebe je už nesmrteľným a sám vytvára nemŕtvych, vy chcete teda vytvoriť umocnenú dvojnesmrteľnosť, uvedomujete si vôbec hrôzu, čo privolávate na svet?

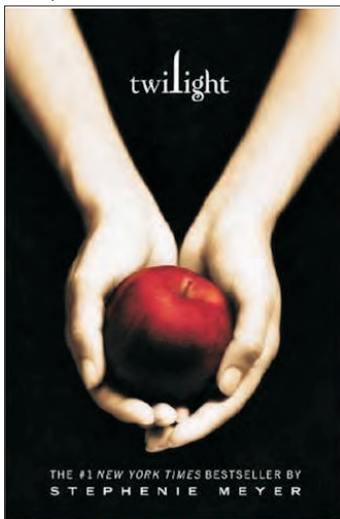
Asi nie. Inak by ste už peniaze zarobené predajom kníh investovali do založenia cesnakových plantáží.

Stále nechápate o čom hovorím.

OK. Ešte raz. Jednoduchšie. Aby ste porozumeli. Vy i vaše čitateľky.

...

Upír vo vašom, novom, skvelom, prepracovanom, modernom, čitateľsky strhujúcom podaní bude nejednoznačný. Koniec s primitívnosťou braku, ktorej holdujú len





uhrami obsypaní publiši – vy ženy predsa ste inteligentnejšie, schopné vnímania jemnejších citových záchvevov a povahových nuáns.

Bezpochyby. Aby sa ale v texte dalo niečo vnímať, musí to niekto najprv vytvoriť – alebo aspoň vytvoriť podmienky na dostatočne silný podnet k aktivizovaniu procesu predstavivosti.

Pravdaže, vy autorky – mnohé aj skúsené a nesporne remeselné zdatné – všetky do jednej vďaka kurzom (?tvorivé-ho? ehm, na písaní v tomto zmysle slova predsa nemá a nespomíe byť nič tvorivé, to je prvá vec, ktorú vám do hlavíniek vlíkli hneď na prvej hodine – zjavne, veľmi dobre si pamätáte) písania viete vetu dohľadka poskladať a dialógy svižne švihajú ako bič pri poháňaní koníka – myslíte si, že si vystačíte s dávno naučeným rozporom mužského hrdinu: on je taký temný a surový a ohavný, no v skutočnosti sa len tak tvári, že odtrháva deťom v hlavičky, tam vnútri má veľké srdce a v ňom lásku k zlatým rybičkám v akváriu.

Ako všetko primitívne a dostatočne účelne spravené aj toto funguje. V každej Danielinej romanci úplne perfektne.

Lenže upír žiaľ poskytuje iné východisko. Nie je tajomne nejednoznačný – je, opakujem, zlý a žiadne lebo tu neplatí. Zlý kôň je zlý, tvrdí klasík (denník doktora Příšerného), pravdu má a vy s tým, dámy, nič nenarobíte, toto je archetyp mocnejší ako výtrysky vašich pseudocitikov – prečítajte si za hrst legend zo strednej a východnej Európy, poprehŕňajte sa v historických dokumentoch – tesáky, zubále, krv, rakvy, koly, chrapot prepichávaných mŕtvol, des v očiach i duši – nakoľko upír, vážená, je stelesnením hrôzy z narušenia odvekého poriadku – on je ten, čo sa vracia z miesta bez návratu, nie je snom, ale priznajme, si oveľa pôsobivejšou – morou nesmrteľnosti, úplne jednoznačne, nezvratne a definitívne.

A vy, po tisícoch rokov, tvrdíte, že môže byť iný. Rozhodli ste sa, že mu vdýchnete možby aj krehkú a kultivovanú dušu. Prečo nie.

Lenže:

Neuvedomujete si, že pri ponore do hlbín upírej duše zájdete nevďak príliš ďaleko – až na miesto, kde by sa hrdinom žiadalo dodať tretí rozmer, presvedčivosť, hĺbku – veci, ktoré v zásobe svojich schopností nemáte.

Blízko sa zájsť nedá, upír je nesmrteľný, netvoriteľný, nadrozmernejší, pritiahne si vás a vysaje, veď to práve je jeho podstatou – nie je vašou bábkou na kľúčik, ale mocnou bytosťou, ktorej sa nevie bät a ctiť si ju; preto, z nehanebnej neznalosti, zašli ste oveľa ďalej než Stoker, siahli ste upírom dovnútra, vzkriesili ste ich nie ako tiene, lež ako bytosti – pochopiteľne, že teraz chcú lásku, no inú než im vy dokážete viete a smiete ponúknuť – túžia po naozajstnej upírej láske!



Vy si vážne myslíte, že upíra – ak vám teda naozaj ide o upíra – môže ukojiť bábika menom Bella Swannová?

Pravdaže, šup, zmeníme ju na upírku.

Alebo nezmeníme?

Ako nám totiž potom, už transformovaná, bude rozprávať a správať sa? Čo si s ňou potom počnete, ako Bellou, ktorú si v upírskej tme neviete predstaviť, zaplníte slúbený počet strán? 450 prinajmenšom.

Cítite už konečne hrôzu nevypovedateľného nepredstaviťelná?

Mor, krv, rozdzieraný krk a hrob na vás, hlupane tupé naduté namyslené nenásytné zažíadané za prachmi z predaja knížiek sajúce krv, pot a financie zo státisícov ešte sprostších obetí (takže už dávno jasným nie je kto komu upírom, zrejme demokraticky postmoderne rovní vo vzájomnom sebaavysávaní sme si všetci).

Nechápate, že pán Stoker (na rozdiel od vás vydobyl si u mňa právo na slušné oslovenie) vyvolal z hlbín podvedomia a mytológie upíra len napolo a na povrch – presne tak a natoľko, aby ho, ako čiro zhmotnené zlo, nechal, dokázal, vedel, bol schopný s pomocou doktora Van Helsinga zabiť.

Pokiaľ sa neuspokojíte (a neuspokojili ste sa – veď väčšina z vás Stokera považuje za antikvárny, červami prelezený brak plný nudných opisov, vlečúci sa, nesvižný, nudný) s upírom ako tieňom či plochou ikonou, ste, žiaľ, povinné oživiť postavu emóciami, ktoré by voňali niečím inším než tisícokrát vypratými ružovými spodničkami.

Prečo? Nuž, pozrite sa, vážená.

Shelleyovej hrdina doktor Frankenstein stvoril netvora a ponechal ho napospas nemožnosti nájsť si vo svete partnera, vzťah, porozumenie. Osamelá bytosť je nešťastná, cíti závisť a nenávisť, preto sa správa kruto. Ako presne, môžete sa dozvedieť, ak si poriadne prečítate veľdielo Mary Shellyovej (tej Mary, čo sa nebála hlbok jazier, hmly ani krivajúceho diabla Byrona a priamo na mieste počas povestného pobytu vo Švajčiarsku napísala lepší text než uznávaný básnik) – čo ste mali všetky

povinne urobiť pred písaním svojich, ehm, výtvorov.

Zamyslite sa nad sebou i textami, uvedomte si, čo za takmerupírie kaliky ste (zne)tvorili – vkročili ste do hlbín, v z nadutej hlúposti dvere nechali otvorené – a oni nezabudnú, nesmrteľným nie je daná táto schopnosť úľavy, prídu si po vás.

Na rozdiel od Frankenstein ste im dali dlhánske očné zuby a iné nadschopnosti. Nuž, dobre vám tak. Máte, čo ste boli schopné vymyslieť si. Vy, čo zahrávali ste sa s predstavami. Váš čas sa kráti, lebo trest za nadutú hlúposť, ktorá tak prenikavo bolí aj nemŕtvych, prísť musí.

Traste sa, nehodnice! Hodina tmy udi-era, súmrak je tu, do vašich krkov už, okamžite, zaboria sa ostré zahnuté tesáky...



## Šamanův opožděný report ze Starconu 2011 (pátek)

Letošní Scon (25. března) v Nuslích byl trochu jiný než ty předešlé čtyři. A to proto, že to nebyl Scon, avšak Starcon. Změnil se hlavní organizátor, ale zůstala spousta lidí ze staré party, zůstalo místo (Obchodní akademie ve Svatoslavově ulici č. 6) a termín (kolem přechodu na letní čas). A hlavně – i nadále se

jedná hlavně o setkání fanů tří hvězdných fenoménů: Star / Trek/ Wars/ Gate.

Ačkoliv con probíhal v obvyklém rozpoložení účastníků fifty-fifty mezi přednáškovými třídami a bufetem, při dvou akcích se sešel prakticky celý dav na jednom místě, totiž v tělocvičně. Poprvé se tak stalo v pátek večer na představení skupiny TVEJÁTRO ČINOHERNÁLE. Borci nám předvedli další příběh ze série Star-trek – Švestkový worf aneb tak trochu klingonská opera. Příběh začíná slovy:

„Na stanici Deep Space Nine se věci nevyvíjejí dobře. Ferengské gangy spolu s pochybnými existencemi převzaly kontrolu nad promenádou a celým obytným prstencem. Pár důstojníků flotily je bezradných a sledovanost klesá. Proto kapitán Sisko požádal velitelství o pomoc. Flotila vyslala osamělého jezdce, který má zajistit, aby na stanici opět zavládl zákon – ať už bude jakýkoli.“

A jezdec přijíždí – se vzorky švestkového džusu v nábojnicovém pásu. Dále se příběh rozvíjí zejména mnohými pěveckými vystoupeními. Tuším, že se tomu říká crossover – tentokrát je zkřížen svět Star Treku s českou operetní klasikou Limonádový Joe. Takže představení bylo srozumitelné i tomu, kdo není dokonalým znalcem světa Star Treku. Ovšem tribly snad

zná každý, ne? Kdo ho ještě nemá doma? Kdo si ho kdy pohladil, ten si život osladil...

Klasickou divadelní kritiku si odpustím. Vyzdvihnu však jednu věc, pro divadlo podstatnou, a tou je – pódium! Konečně jsem se ho dočkali a i těch dvacet cenářčků umělecký výkon

všech zúčastněných náramně pozdvihlo – bylo ho totiž lépe vidět i ze zadních řad. Přece jenom něco pochválím: Kostýmy, rekvizity a líčení. Třeba zrovna hodná blondýna Jadzia Dax měla vyzdobení své šije nepřehlédnutelné, takže padouch Quarko Fogo mohl hrozit, že jí spočítá tečky, berušce. Fogo byl velice Hogo, a jestliže při ztvárnění této postavy Praotec trekkie Jan Pavlík hodně kopíroval fenomenální výkon Miloše Kopeckého, lze říci, že ho kopíroval vktuku fenomenálně! Z pěveckých výkonů se mi pak nejvíce líbilo – tance děvčat. Chválím všechny také za pohyb a „řeč těla“. Představe-



*Praotec Trekie*

ní bude opakováno na Trekfestu ve středu 6. 7. 2011 v rámci Festivalu fantazie v Chotěboři.

Po tomto předčasném galavečeru jsem uchvátil drobné občerstvení v bufetu, načež jsem navštívil přednášku Darth Ziry „Je těžké uchvátit absolutní moc?“ Příkladem nám byl Palpatin, avšak popovídali jsme si i o jeho pozemských předobrazech. Zira začala Hitlerem, načež začala couvat přes Napoleona až k Alexandru Velikému.

Páteční večer byl nějaký krátký. Jak to bylo v sobotu, si přetčete příště.

**Jan Kovanec**



PS: Teraz sa vyroja štatistickí s materiálmi o neslýchanom počte predaných výťažkov a nadšených fanúšičkách

a uplakaní menežérkovia s výčitkou v očiach, že krutým som vrahom predajnosti kníh, ja upírí kritik sajúci odporne krv z úbohých spisovateliek a krehkých vydavateľov, ktorých chcem zákerným slovom svojím opľuť a nactiutľhačným spôsobom znemožniť a znivočiť.

Čo sa mi iste nepodarí, som len štatisticky bezvýznamná antiveličina (ale ak áno, prečo tie výčitky – či vari potom nie je jedno, čo píšem, a ak je tak, nuž môžem potom štatisticky bezvýznamne hundrať si, čo chcem, prečo a komu by to malo prekážať; nebudaj až ubližovať?), kým státisíce nadšených vedia, že oooooooooohhhhh! EDWARDE!!!! Áno, áno, áno, áno!

Aj v kine priamo na sedadle, roztrhni mi košulku, uhryzni ma, sem a ešte sem a teraz nižšie, ešte nižšie, tam až !!!!

Aaaaach!!!! AAACHCHCH (atď...)

Státisíce vedia presne, kde skrýva sa podstata!

OK, poddávam sa tmavej farche faktov – Twilight oživa v kine a Upírske denníky na televíznych obrazovkách – uznávam, prehrál som, je príliš neskoro, sprisahanie nemŕtvych už bolo dovršené, úprimná láska Edwarda k Belle definitívne zvíťazila.

Zvonec zazvonil veľikánske

HAPPY END

obklopené ružovučkými srdiečkami, namiesto šipmi Amora poprepichovanými úhladne zahnutými, zubnou pastou dočista vyligotanými očnými zúbkami.

**Miloš Ferko**

# Civilizační šok: Vyprávění pojaté jako příručka pro potenciální emigranty

## Část dvacátá osmá: Příštích sto let

Před rokem jsem na letišti v Baltimoru zakoupil nenápadnou knihu od George Friedmana: *The next 100 years*. Jak název napovídá, autor, šéf prognostické společnosti Stratoфор, se snaží předpovědět, co se stane se světem v následujících sto letech. S jeho politickými prognózami dvacátého prvního století jsem se celkem ztotožnil, i když byly hodně poznamenané americkou perspektivou a zřejmě nebudou rezonovat s českým/evropským pohledem na svět. Mám na mysli ameriko-imperialistický duch knihy, kterým autor bezděčně potvrzuje nejhorší obavy komunistické rozvědky z dob studené války. Ano, Friedman bez zábran tvrdí, že USA míří v příštích sto letech ke světovládě. Ať už to skousnete jakkoliv, já jsem během dovolené knihu z ruky nepustil. Protože *Příštích sto let* vydalo záhy po americkém originále (2010) nakladatelství Argo, mohou budoucí vývoj světa posoudit i domácí čtenáři se zájmem o geopolitiku.

Drobná vada českého vydání je zavádějící upoutávka, která tvrdí, že kniha předvídá úpadek americké nadvlády a zvažuje nebezpečí války. Ve skutečnosti Friedman tvrdí pravý opak včetně toho, že světový konflikt nepochybně vypukne. Nevím, jestli to naznačuje posun v interpretaci textu v českém prostředí, nebo jestli editor knihu nečel.

Friedman ví, že předpovídat budoucnost je nejisté, a střízlivě připouští, že pustit se celé století dopředu vyžaduje velkou drzost. V úvodu uvádí příklady, jak se většinové mínění historiků minulo s vývojem historie. V roce 1900 evropské mocnosti vládly východní polokouli Země a zejména Britské impérium vojensky a obchodně ovládalo dění prakticky na celém světě. Budoucnost se zdála být předurčená: Bohatá a silná Evropa bude vládnout světu, za nítky se bude tahat z Londýna.

Skok o dvacet let po proudu do roku 1920 a všechno je jinak. Evropa je zdevastovaná první světovou válkou. USA pomohly Anglii a Francii zvrátit konflikt a stávají se nastupujícím světovým hráčem. Na scénu se dere i Japonsko. Rusko ovládli komunisté, ale kvůli občanské válce a jejich totální neschopnosti řídit hospodářství země nikdo nepředpokládá vzestup nového mocenského centra. Otomanská říše se rozpadla, stejně jako Rakousko-Uhersko, rozdrobené na státečky bez reálných mocenských ambicí. Jen jedno se zdá být jasné: Poražené Německo hned tak z prachu nevstane.

O dalších dvacet později se píše rok 1940. Německo se nejen zmátořilo, ale navíc porazilo Francii a okupuje západní Evropu. Sovětský svaz přežil občanskou válku a je mocným spojencem Německa. Anglie stojí osamoceně proti nacizmu a každý, kdo rozumí politice, ví, že válka je u konce. Realita dne – Tisíciletá říše přichází.

Ted' si představte rok 1960. Tisíciletá říše skončila během pěti let. Evropa je okupovaná Sovětským svazem a Spojenými státy a rozdělená na dvě poloviny ostnatými dráty. Bývalá ev-

ropská impéria kolabují jedno za druhým, Británie už zdaleka není Velká. Sovětská říše je mocná, ale obklopená americkými nukleárními hlavicemi. USA jsou globální supervelmoc, ale po vypuštění Sputniku se necítí dobře po těle. Nastolenou rovnováhu strachu může rozkolísat snad jen vývoj fanatické Maoistické Číny.

V roce 1980 to zase vypadá jinak. Spojené státy prohrály válku. Ne tu s SSSR, ale se zaostalým Vietnamem. USA musejí opustit Írán a ztratily kontrolu nad ropnými poli, zato však vstoupily do aliance s Čínou. Američané ji používají jako protiváhu Sovětů a jako způsob, jak zastavit nárůst moci SSSR, kde na Sibiři teče levná ropa z každé díry. Aby toho nebylo málo, na gymplu nás učitelé v občanské nauce straší, že třetí světová válka vypukne do pěti let. O pět let později nastupují na základní vojenskou službu a čekám, kdy to vypukne.

Jenže když přejde další dvacetiletí, vyjde najevo, že Sovětský svaz to bez války a bez odporu zabalil. V Číně se komunisté řídí kapitalistickými obchodními praktikami. NATO se rozšířilo o východní Evropu, včetně samostatného Česka a Slovenska. Podle politických komentátorů historie skončila. Dál se prý pojede pod globální mírovou taktovkou USA.

Že historie pokračuje, je celkem zřejmé. Jedenáctého září začala válka s fanatiky, kteří si do té doby jen nerušeně blbnuli doma v poušti. Pár let se mluvilo o tom, že vypukne celosvětový konflikt s novým kalífátem, Arabové jako jeden muž proti Západu. Už to tak nevypadá. Dnes všichni tvrdí, že Čína zastíní USA. Já myslím, že to za pár let taky vyšumí. Realita bude prostě komplikovanější.

Friedman si je vědom, že předpovídat geopolitický vývoj je obtížné. Přesto tvrdí, že v hrubých rysech je to možné, protože geopolitická východní situace je známá a budoucnost nemá nekonečně mnoho řešení. Stejně jako v šachu i v politice zkušení hráči sledují logické a předem dané úvodní tahy. A protože v politice nejsou prvotní síly vyrovnané jako na šachovnici, lze předpovědět výsledek partie, i když neznáme cestu, jak k němu hráči dospějí. Jestli má čtenář o této metodě stále pochybnosti, měl by vědět, že George Friedman v čele Stratoforu v uplynulém desetiletí mnoho trefných předpovědí učinil a jeho knihy čtou i poradci v Bílém domě.

Co je na textu nejzajímavější, je odlišný pohled Ameriky (Američana) na svou úlohu v dějinách, který může českému čtenáři přivodit ošklivý civilizační šok. Jenže než knihu znechuceně odložíte, uvědomte si, že Amerika v posledním století formovala světové události a bude v tom určitě pokračovat. Když se globální supervelmoc rozhodne, že něco je v jejím zájmu, většinou dokáže účinně zatlačit tak, aby se události vydaly žádoucím směrem. Občas blbě, a občas vyložené kontraproduktivně, jenže USA jsou velmoc a mají velký prostor pro manévrování. Když něco zkazí, Ameriku to nepoloží (odnesou to jiné národy) a možnost nápravy se naskytne v dalších desetiletích. Jaký je to rozdíl od Česka, které střídavě chytře a méně



chytře lavíruje mezi mocenskými hrozbami! Naše historické události na nás dotírají bez našeho přičinění ze všech čtyř světových stran a ve zhruba dvacetiletém cyklu vítězíme nebo prohráváme bez výstřelu. Pro osvěžení paměti: 1918 – Rakouský stát se rozpadá, vzniká ČSR, 1938 – Mnichovský diktát a zánik První republiky, 1948 – Vítězný únor a konec demokratického státu, 1968 – schizma reformního komunismu ukončeno ruskými tanky, 1989 – vláda komunistů vyšuměla do ztracena, 2009 – sblížení USA s Ruskem a fečká lekce o nestabilitě evropského soustátí opět obnažují zranitelnost České republiky. Navzdory tomu (jsme zatím v bezpečí a závěři) Česko pokračuje v likvidaci zbytků armády. Co se stane 2039, si tipněte sami. Inspirací vám může být právě Friedman, i když s jeho závěry nemusíte souhlasit.

Friedman definuje, jak se v historii vyvíjely mocenské zájmy USA. Nejdřív bojovaly o přežití ve válce za nezávislost proti světové velmoci (pro ty, kteří v dějepise chyběli, dodávám, že to byla Anglie, 1775-1783). Potom bylo pro nový stát žádoucí ovládnout východní i západní pobřeží kontinentu, aby se tam nikdo nemohl vyložit a napadnout ho. Následovalo budování strategické hloubky obrany (Spojené státy ovládly vlastní vnitrozemí) a totální vojenská dominance severoamerického kontinentu (Kanada ani Mexiko nemají šanci ublížit vojenské mašinerii USA).

V druhé fázi vývoje získává americká republika větší sebevědomí a prezident Monroe vyhláší takzvanou Monroovu doktrínu (1823). Má zabezpečit, aby na obou amerických kontinentech nevyrostla mocenská konkurence, a omezuje tam politický vliv Evropy. Ovládnutí strategických základů, třeba Panamského průplavu, patřilo k věci. V třetí fázi USA potřebují zabezpečit přístupové cesty, tedy kompletně ovládnout oba přilehlé oceány. Po druhé světové válce se to s pomocí vojenských základů zděděných po Britech povedlo. Čtvrtá fáze znamenala kompletní ovládnutí všech světových oceánů a kontrolu planetárního systému dopravy a obchodu. Součástí toho je prevence mocenských center v celosvětovém měřítku. Friedman bezostyšně tvrdí, že zájmem USA není udržování stability, ale naopak, podněcování nestability. Cílem je, aby nikdo nezískal status supervelmoci. Na pomoc přichází klasická římská taktika rozděl a panuj. Je to pro vás silná káva? To ještě není všechno!

Friedman popisuje vývoj lidské společnosti ve třech stádiích, zřejmě také inspirovaný starým Římem: Barbarství, civilizace, dekadence. Barbarství se vyznačuje přesvědčením, že zvyky naší vesnice jsou přírodním zákonem. Kdo se podle nich nechová, musí být napraven nebo zničen. Amerika je historicky mladá a barbarská země. Američtí politikové jsou na historicko-emocionální úrovni adolescentů a mají tendenci odpovídat na akci přehnanou reakcí. Proto jsou Spojené státy tak

válečnickou zemí, která strávila 10 % své existence ve válečném stavu. V druhé polovině dvacátého století byla Amerika ve válce 22 % času.

Druhé stádium kultury je civilizace, charakterizovaná uměřenou reakcí. Tak lze prý vidět Evropu devatenáctého století. Civilizace volí boj selektivně, ale účinně. Třetí stádium je dekadence, což je současná unavená Evropa. V dekadenci jsou všichni tolerantní, žádná kultura jim nepřipadá lepší, než ta jejich. Opovrhují všemi, kdo si myslí, že za jisté hodnoty je třeba umírat. Dekadentní společnost ztratila vůli bojovat a věří ve věčný mír. Takto položený kontrast USA a Evropy vypadá hodně nepříjemně, ale nedávná historie je výmluvná. Vzpomeňte si, jaká byla reakce Evropy na válku v Jugoslávii. A co třeba odpor k americkému zásahu v Srbsku a Kosovu? Nakonec příklad z poslední doby: Je Evropa vůbec schopná poslat alespoň jednu divizi do Lybie, když je to v jejím vlastním zájmu? Nebo ještě drsněji: Máme vůbec vůli a výzbroj, abychom ubránili svoje hranice, až se objeví nějaký Hannibal ante portas?

Zpět k *Příštím sto letem*. Friedman soudí, že v historické perspektivě se trable s Al Kaidou budou jevit jako epizoda. Teroristé se snažili rozdmýchat povstání muslimů proti opresorovi-Západu, ale nepovedlo se. Mezi Araby je příliš velká řevnivost, aby se dokázali sjednotit. Amerika nevyhrála, ale to nevadí. Zamezila vzestupu protivníka s nepříliš závažnými ztrátami, což stačí.

Místo války proti muslimstvu se budou v příštích letech odehrávat konflikty s novými státy a aliancemi, které se proderou na geopolitické výsluní. Je pouze otázka, které to budou. Nebudu prozrazovat obsah knihy, snad jen několik detailů. Jednotlivé kapitoly probírají populační trendy, postavení žen v civilizacích a vliv budoucích technologií. Na těchto základech Friedman předpovídá, kde se otevrou staré a kde se objeví nové tektonické zlomy. Když už nic jiného, tak tahle analýza stojí za přečtení. Pro Česko je zajímavá část, kde se píše o vzestupu Ruska, živěného zisky z ropy. Jenže demografie a vnitřní úpadek státu údajně způsobí, že po krátké (většinou nevojenské) expanzi přijde nový kolaps (2020).

Také Číně věští pouze krátkodobý vzestup, než odstředivé tendence bohatého pobřeží a vytlidněného chudého vnitrozemí způsobí konflikty, které spočívají s vnitřní korupcí a mocenskými boji způsobí nové rozdrobení Číny, jako už se mnohokrát v historii stalo. Čína zůstane mocná, ale nestane se z ní supervelmoc. Pravděpodobnější tlaky vedoucí k další světové válce prý vzejdou z vývoje v Japonsku a Turecku. Jim bude čelit americko-evropský blok, ale pozor, východoevropský blok vedený lidnatým Polskem, které ve třicátých a čtyřicátých letech dvacátého prvního století využije chátrání Ruska, aby obnovilo svůj historický vliv na Litvu a části Ukrajiny. Západní



část Evropy vedená Německem bude vývoj brzdit, protože se bude bát dynamické konkurence.

Japonsko-Turecká aliance znechucená hegemonií USA se pokusí zvrátit situaci a pustí se do světového konfliktu jako první, protože to je její jediná šance na vítězství. Vlastní válku Friedman líčí v zajímavých detailech, včetně významu vojenských instalací ve vesmíru (battle stars jako v Hvězdných válkách) a základěn na Měsíci (Japonsko). Pro spisovatele sci-fi je to prefabrikovaný námět připravený k sepsání.

Jak už jsem naznačil v úvodu, po překvapivých ztrátách nakonec USA vítězí a stávají se světovým hegemonem. Jenže ne na dlouho, protože problémům Ameriky není konec. Emancipace Mexika a zalidňování Středozápadu Mexičany vyústí před koncem dvacátého prvního století v konflikt, který nepůjde jednoduše vyhrát, protože USA ztratí loajalitu části populace. Navíc bude Mexiko v tu dobu velmi pružnou ekonomikou schopnou potrápit i silnějšího souseda.

Česko je hodně proamerické, ale otevřenost (cynismus), s jakým Friedman popisuje motivace americké zahraniční politiky, dokáže otupit nadšení i zarytých amerikanofilů. KGB měla nakonec pravdu, když tvrdila, že imperialisté z Wall Streetu jsou rozvraceči, uzurpátoři a zlosyni. Pro úplnost je třeba dodat, že KGB se pokoušela o totéž z druhé strany, a protože Sovětům nekomplikovala život politická opozice ani zákony, rozvraceli a uzurpovali s ještě pozoruhodnějšími výsledky. V Čechách se občas traduje, že Američané jsou jen umytí Rusáci, a je to trefné. Oba národy se dívají na svět velmocenskou optikou.

Hlavní zádrhel Friedmanovy knihy vidím v tom, že uvažuje o geopolitice, ale ekonomické podmínky nebo počasí ji mění dost nepředvídatelně. Za prvním pádem ruského impéria nestojí ani tak úspěch americké politiky, jako náhlý pokles cen ropy v polovině osmdesátých let dvacátého století. Rusům došly devízy a impérium se zhroutilo dřív, než se stačili vzpamatovat. Na druhou stranu mohou vysoké ceny surovin pomoci jejich z mrtvých vstání na delší dobu, než Friedman předpovídá a než nám bude v Česku milé. Jiný příklad z historie: Hitler také vycházel z brilantní analýzy geopolitiky a chucpe (i když on by se proti jidiš výrazu ohradil) a všechno mu dobrých deset let vycházelo včetně remilitarizace Porýní, zisk Sudet a anšlus Rakouska. Jenže občas přijdou nečekané deště, mrazy, nějaké to zemětřesení nebo globální ochlazování – oteplování, a svět se nevyhnutelně a na dlouhou dobu mění.

Friedman nevěnuje pozornost klimatickým vlivům, ekonomice ani populačnímu vývoji v Číně. Zatímco dnes (pro)dávají holčičky hromadně k adopci, za pár roků je budou dovážet, protože jich bude nedostatek. Neukojený sexuální pud adolescentních chlapců ještě dokáže udělat s historií divy. Přesto se Friedman v mnoha věcech určitě nemýlí. Především v tom, že se historie nezastaví a že aktivní Amerika bude stále silným hráčem.

Kontrast s Českou republikou je evidentní. My historii netvóříme, ona na nás dopadá jako boží trest. I politikové světového formátu jako Beneš měli jen málo na výběr. Část historiků a veřejnosti jím stále kvůli roku 1938 opovrhují. Jenže i

## Upíři, alchymisté a

*Navštívili jste někdy magický Krakov, jednu z nejkrásnějších metropolí Evropy? Prošli jste nejen Wawel, hrad polských králů, ale také staré město i s bývalou židovskou čtvrtí a k tomu univerzitní areál? A podívali jste se také do ulic moderních přístavů? Pak se vám budou „Sestřenky“ od Andrzeje Pilipiuka číst ještě lépe a pochopíte, proč se jejich děj nemůže odehrávat nikde jinde.*

### Od Vandrovce k alchymii je blízko

Pokud k první části příběhu o třech velmi neobvyklých mladých ženách, kterým je dohromady nějakého půl druhého tisíce let, přiberete i dějem přímo navazující druhý svazek, nazvaný „Princezna“ (starší překladatelé by použili dnes divně znějící výraz „kněžnička“), zjistíte další pozoruhodné skutečnosti – nejdříve fakt, že „už se tu zase motají nějakí upíři“.

Ovšem žádné „zase“: první díl novely „Kuzynki“ vyšel v Polsku v r. 2003 a též roce získal prestižní cenu Janusze Zajdela. Krom toho první povídka „Sestřenky“, z níž pak vznikla celá novela, byla publikována v Ikarii v r. 2004 (polsky 2002).

A hlavně, věkovitá princezna Monika Stępankovic není jen tak nějaký obyčejný vampír, jaký literárně straší ve sladkobolných, leč oblíbených románech pro teenagerky – i když si teď studuje na soukromém dívčím lyceu a nevypadá na víc než sladkých šestnáct let.

Knihy o „sestřenkách“ jsou určeny mládeži, možná spíš dívkám než klukům. Rozhodně kladou své nároky na intelektuální vyspělost. Není to ani zdaleka lehká a podbízející se knížka, kde jde hlavně o to, jak se hrdinka vyrovná se svými citovými problémy a s kým začne chodit. U Pilipiuka záleží na tom, aby byl příjemce textu zvědavější: čím více zná o světě kolem sebe, tím víc se bude bavit.

když měl schopný kombinátor mnoho voleb, devět z deseti by skončilo zkázou Československa pravděpodobně s horšími důsledky než varianta, kterou nakonec vybral. Jestli to vidíte jinak, přečtěte si na doplnění obrazu Tesařův *Mnichovský mýtus*.

Friedman podle mě věrně odráží značnou část amerického geopolitického přemýšlení a stylu. V tom je pro nás cenný. I Obama, který vycouval ze základny v Brdech, se řídí americkými zájmy. Jen to dělá méně okatě.

Nezachytil jsem po českém vydání *Stá přístích let* výraznější domácí reakci a možná žádná nebyla. V době, kdy má naše armáda ve skladech 166 zastaralých tanků, většinou stěží pojízdných a tankisté si z lafou vystřelili možná pětkrát, nabízí kniha užitečnou látku k zamyšlení. Stejně jako za první republiky dnes na obranu nemyslíme, protože se zatím neobjevil nepřítel. Jenže až se objeví, už to pohraniční opevnění nedobudujeme. Tak jako v šestatřicátém to zase překazí nějaká světová finanční krize. Nezbyvá než se přimknout k Američanům a doufat, že ve hře rozděl a panuj budeme na straně podělených, nikoliv podělaných.

Martin Gilar

# tajná bratrstva v blikání počítače



Lépe text přijmou i lidé empatičtí a s fantazií. Autor věnuje stejné úsilí velmi realistickým technologickým popisům, ale navíc v nemalé míře právě atmosféře a psychologii hrdinů. Přítomný čas vyprávění, kteří někteří lektori (ba i editoři) nemají rádi a který byl svého času velice módní, Pilipiuk hojně využívá přesně pro tento účel – buduje s ním prostor, v němž se může čtenář ponořit do děje, nebo ho nasadí podobně jako filmovou zpomalovačku, slow-motion s emotivním nábojem.

## „Není minulost, není přítomnost, jen tepot našeho srdce“ (Lewis Sinclair)

Všimli jste si, jak próza doslova nadupaná akcí může nudit, jestliže autor občas nepřehodí rychlost a nezapojí také jiné prvky než jenom řezbu? Bez přísunu vnitřního, psychologického napětí (alespoň to, že fandíme sympatickému hrdinovi), bez nápaditého humoru (ó blahodárné hlášky!) a okamžiků oddechu je příběh monotónní a šedivý, i kdyby do sebe kladný a záporný hrdina mlátili světlým mečem a řemídem na střeše Bílého domu.

Fádnost u Pilipiuka nikdy nehrozí! Hlavní postavy „Sestřenek“ a ještě svižněji ubíhajícího vyprávění o „Princezně“ čelí lovcům upírů, ničeho se neštítícím tajným organizacím a bratrstvům, i nástrahám moderních zákonů, nařízení a všelikého

šlendriánuve státního aparátu. Chvillemi kniha připomene detektivní thriller. A své si stačí říci sám Velký Grafoman...

Pilipiukův autorský rukopis zůstal zachován vzdor tomu, že Jakub Vandrovec neměl být přítomen původně ani ve stopovém množství. Svěrázný exorcista se ovšem od počátku připomíná v typickém sarkasmu, komentářích k současné realitě Polska, hračkovských návodech zdatného kutila a vynálezce (víte, jak vyrobit slivovici z povidel?). Stejně tak se nezapře náklonnost Vandrovce duchovního otce k archeologii a historii.

Pokud chce někdo přiblížit postavy, které získaly dlouhověkost (ne-li přímo relativní nesmrtelnost), případně se přesunuly z jedné éry do druhé, měl by věrohodně zachytit jejich přebývání v měnícím se čase. Změny v hrdinově – nebo hrdinčině – psychice, způsob, jakým dotýčný/á reagují na žhavou aktuální skutečnost, autoři řeší (nebo naopak vůbec nemíní řešit) různými způsoby.

## Krakov jinak než z průvodce

Většinou zapomínáme, že minulost je přítomna v současnosti, že s ní tvoří nedílný celek, že může být nanejdávší vzdálená, ukrytá či pozapomenutá, ale nikdy mrtvá. Aktéři Pilipiukových knih to vědí. Ale veškeré jejich poznání a zkušenosti nezabrání, aby se občas nechovali pošetile a nelogicky jako kdokoliv z nás smrtelníků.

Sestřenky Krušewské, přítelkyně, spolubydlící a zároveň vyučující princezny Moniky, oddělují čtyři století. Alchymistka Stanislava na rozdíl od své současnice Eliny Makropulos nepropadla deziluzi a depresi jen proto, že se čas od času droguje účinným geriatrikem a anithanatobikem – kamenem mudrců. Její formálně mladší příbuzná, agentka, počítačová odbornice a programátorka Kateřina zůstává trošinku ve stínu svých spoluhračů s neobvyklými genovými úpravami.

Za pozornost stojí další z ústřední skupinky hrdinů, profesor biologie, charismatický mužný alchymista Michal Sedzivoj – mistr Michal Se(n)d(z)ivoj ze Skorska (Michael Sendivogius), který působil na pražském dvoře Habsburků a v Čechách také po dlouhém a úspěšném životě zesnul – tedy, píše se to v historických materiálech...

Opravdu dobrých titulů nejen pro mladé je pomálu! Naštěstí se nenaplnily obavy těch, kteří měli možnost přečíst si Pilipiukovy novely o sestřenkách, Monice a Sedzivojovi v polském originálu, že u nás nevyjdou. Objevily se ve svém překladu Pavla Weigela, i když s prodlevou a zpočátku bez větší odezvy, protože: „kde zůstal Vandrovec, démoni a samohonka?“ Postupem doby si právem získaly vysoká čtenářská hodnocení a početný kruh fanoušků.

V Polsku už vydali třetí, závěrečný (?) díl, „Dědičky“, v němž se ironicky (a decentně magicky) uzavírá oblouk mezi minulostí a dneškem. Pro ty, které tyto chytré a zábavné knihy zaujaly, budiž příznivou zprávou, že pro zájem čtenářů se na pulty knihkupectví dostává v novém vydání první díl, „Sestřenky“.

Františka Vrbenská



# SMOLAŘŮV PRŮVODCE PO ČESKÉM KRUMLOVĚ

Není nad to si po vánočním shonu trochu odpočinout a dát si malý lednový veget. Naše rodina tuto myšlenku úspěšně razí již léta... Tedy až na letošek. Ne že bychom zůstali třet doma, jen se letošní zimní dovolená nedá nazvat právě úspěchem. A to jsme si vybrali krásný Český Krumlov, v létě zasekaný Japoncema a absolutně k nehnutí. Jo v zimě, říkali jsme si, to bude paráda. Město poloprázdňé, všechno si v klídku prohlédneme a budeme si užívat i s malou dvouletou ratolestí. Bohulibý plán.

## KAPITOLA PRVNÍ

Recepční v hotelu Grand\*\*\*\*

nás nadšeně vítá, je velmi vstřícný a nechává nás vybrat si pokoje, jaký se nám zamane. Souhlasíme s tím, který jsme si rezervovali předem. Pak se nám dostane zkroušené omluvy skrz nefungující restauraci (zacpané odpady). S úsměvem mu odpouštíme, vždyť v Krumlově je v každé druhé historické budově hospoda, že ano. (Kromě pěkně zrekonstruovaného starého mlýna, kde je kasino). Manžel odchází pro kufru, já ještě v kabátě kontrojuju sekt, jež se chladí v coole-ru, a hledám sklenice. Pak zaslechnu tiché cink...cink... Mateřský alarm v hlavě okamžitě spustí povyk, stačím se však pouze zvrtnout a přihlížet, jak se z konferenčního stolečku snášejí dvě tenkostěnné sklenice na sekt, chvíli tancují po koberci, než do sebe narazí, udělají třířlíisk a miniaturní úlomky skla se rozprsknou po celém pokoji. Dítě, jež se šplhalo do křesílka a o sklenice zavadilo, okamžitě pochopí, že má průser, a začne naříkat. Následující scéna je jako vytržená z Erben:

Podlijí se oči krví rozžlobené matičce  
Hází střepy do odpadků  
Pak zavřeští kratičce:  
Nezouvej si boty, spratku!  
Sic mě ranní mrtvice

## KAPITOLA DRUHÁ

Přeochotný recepční s úsměvem bagatelizuje situaci a pečlivě vysává z koberce všechny střípky. Když donese nové, pokládám je tak vysoko, jak je to jen možné. Manžel, jež mezitím uklidnil dítě (já jsem ponechána svým rozjitřeným emocím a hanbě), odchází s parkovací kartou do pivovaru. Tam je totiž naše parkoviště, neboť hotel stojí přímo na fotogenickém náměstí vedle radnice, kde se parkovat nesmí. Není to moc daleko, asi patnáct minut pešky. Samozřejmě bez dítěte. S dítětem

asi dvě stě let. Já vybaluju, dítě bezpečně upoutané k TV ovladači s vervou přepíná kanály. Když se manžel vrátí, sedíte na kufru, slzy v očích, i přepadne ho podezření: „Co je zas?“ „Zapomněla jsem lahvičkúúú!“ zavýju zoufale, třímaje v rukou krabici umělého mlíka, které si dítě tak jednou denně rozhodně neodpustí. Je neděle, jsme uprostřed středověkého města a auto je kilometr daleko. Manžel se vytasí klasickou mužskou chladnokrevnou věcností, sundá kabát, nalije sekt a pronese: „Tak tím bychom měli přiděl smůly vyčerpán!“

Ó, jak přišerně se spletl!



## KAPITOLA TŘETÍ

V náhle nabyté veselé náladě (poté, co jsme vyprázdnili lahvev sektu) zamíříme na večeři do nejbližší hospody, jež nese příhodný název Maštal. Jedná se o steakovou restauraci a maso tady opravdu umí. Kdyby dítě nevyliho po stole džus, nepořádalo exkurze do kuchyně a později se nerozhodlo odejít se sousedním manželským párem, proběhlo by vše bez komplikací. Naštěstí si na mlíko ani nevzpomnělo, nejspíš to měly na svědomí hranolky a kuřecí řízek.

## KAPITOLA ČTVRTÁ

Do rána napadlo čtvrt metru sněhu. Já mám však zcela jiné starosti, totiž jak sehnat lahvičku na mléko. Kdo má děti, chápe, že lahvička musí být přesně tatáž s naprosto stejným tvarem savičky, nejlépe ve stejné barvě, jako byla ta předchozí. Ač se to zdá neuvěřitelné, nakonec MÁM ŠTĚSTÍ – v drogerii na Tovární ulici mají požadovanou lahvičku, sice v modré barvě, ale co. Nechám si ji odložit a okamžitě pro ni běžím. Hurá. Teď jsem konečně připravená naplno se radovat z krás zasněženého Krumlova. Téměř všechny kulturní atrakce jako galerie a muzea jsou zavřené, vždyť je pondělí, říkáme si, a stejně se chceme dneska kochat jen exteriéry, které jsou úchvatné. Jenže sněží a s neúnavným capartem v závesu na nás brzo dolehne touha zasednout na chvíli do útulné hospůdky. Jelikož se Maštal osvědčila, vrátíme se na náměstí Svornosti. V restauraci se ovšem cosi ztelně změnilo. Ano, tentokrát jsme přišli střízliví, ale kromě toho se změnila obsluha, bohužel k horšímu. Dva kluci za barem si v čemsi nesmírně vtipném listují, slečna servírka se tváří vlažně a brzo pozpovídáme, že kuchař to bohužel také nezachrání. Ke klobáse podává starý chleba (pečivo není). Těstoviny jsou rozvařené a vůbec chutnají nevalně. Posmutněle odcházíme. Na večeři nám recepční doporučí restauraci Papa's. Uondané dítě už cestou zaspí, takže celou dobu pak leží na lavici u stolu jako nadbytečná položka. Jídlo v restauraci Papa's je výborné. Jo,

maso v Krumlově opravdu umí. Kdyby... zase to kdyby... Kdyby si číšník nepředstavoval bavorák jako tlustostěnnou sklenici světlolžlutého obsahu napěchovanou ledem jako kokakola u meka. A ještě se divil, co se nám nezdá. Na opravu drinku nás nechá čekat deset minut a není těžké poznat, co si za fasádou profesionálního úsměvu myslí.

## KAPITOLA PÁTÁ

Konečně vyrazíme za chloubou Českého Krumlova – na hrad a zámek v jednom. Jak nám spadne čelist, když zjistíme, že je otevřeno pouze v letní sezóně! Nemůžeme uvěřit, že právě tento komplex je zavřený, když ostatní stěžejní hrady a zámky jako Lednice, Karlštejn, Sychrov, Hluboká, Křivoklát a mnoho jiných se nezavírá! Ano, měli jsme si to zjistit předem, ale po pravdě, koho by něco takového napadlo? Hořkou pachučí zklamání zaplácneme výhledem na nádhernou zimní romantiku města zalitého sluncem. Kulturní zážitek nahradíme návštěvou hradního muzea. Ovšem s dvouletým dítětem se taková návštěva překvapivě mění v hon na lasičku. V paměti mi uvízla místnost s historickými zbraněmi, sbírka čínského porcelánu, obraz šlechtičny v životní velikosti a ostatky svatého Reparátu (a to jen proto, že podivnější jméno abys pohledal). Pak už si pamatuju jen ksicht hlídače, co rozhořčeně prská, že dítě dupe po prkenné podlaze, ať s tím něco uděláme. Tak jsme vypadli.

## KAPITOLA ŠESTÁ

Manžel má chuť na ryby, jak by ne, když jsme v jižních Čechách, ráji to rybářů. Zastavujeme v restauraci na břehu vsudypřítomné Vltavy, kde se chlubí českým kaprem. Polívku mají česnečku a čočkovku. Podávají k ní starý chleba (jak jinak). Horší je, že se nás snaží ošidit nedočepovaným pivem, které jaksi ne a ne dojít. Po předcházejících zkušenostech nás ovšem šokuje, že se mladý číšník omluví (!) a hbitě nápoj dočepuje. Kapra opravdu mají a je vynikající. Cestou na hotel se mírníme (nepoučení z návštěvy muzea) porozhlédnout po dalších kulturních atrakcích, avšak jsou zavřené, ač je úterý. Jsou totiž otevřené pouze v sezóně. A to včetně Divadýlka marionet, voskového muzea nebo Galerie Egona Schieleho. Otevřené Muzeum práva útrpného jakoby se škodolibě vysmívalo právě našemu utrpení. Ironie, že na něj máme výhled z oken hotelu...

## KAPITOLA SEDMÁ

S konstatováním, že nás Krumlov zřejmě nemá rád, vyrazíme do Frynburka do aquaparku. Naše vodní dítě se už nemůže dočkat. Areál s plaveckým bazénem, vířivkou, rychlou vodou a dětským bazénkem se skluzavkou je téměř liduprázdný. Stejný nápad jako my měla jen jedna pětičlenná rodina a osamělý starší plavec. Paráda. Dítě se bezstarostně baví s ostatními vrstevníky, po chvíli ho zanechávám na starost manželovi s úmyslem vyzkoušet velký bazén. Sotva však do něj vlezu, už slyším volání, v němž se mísí zoufalství, běs i zahanbení. V neblahé předtuše vyskakuju z vody a letím k manželovi, jež stojí s plačícím dítětem u brouzdaliště, v očích všechny zmíněné emoce. Je mi to jasné ve zlomku vteřiny. OPRAVDOVÝ průser.

Rozsah celé katastrofy vyjde najevo na toaletě. Hovna jsou rozmázlá po celém tělíčku od krku přes záda až dolů a na druhé straně jakbysmet. Poté, co sundám z děcka plavky, a směs se vyvalí ven, vypadá záchodová mísa a její bezprostřední okolí jako vojenská latrína po zásahu dělovou koulí. Spláchnutím se toho opravdu moc nevyřeší. Já však musím řešit jiný problém, potomka strčím pod sprchu a drhnu jeho plavky v umyvadle tekutým mýdlem. Smrad se ovšem nehodlá vzdát tak rychle. Mezitím, co svádím litý boj s biologickým odpadem, uklízečka desinfikuje okolí dětského bazénku, a jelikož je zřejmě zkušená, objevuje se vzápětí v inkriminované kabince a přebíjí zápach savem. Ostuda. Jsem si jistá, že jakmile jsme s dítětem odešly zpátky k bazénům, vyčistila i sprchy a možná celý prostor do vzdálenosti mnoha kilometrů. Možná, že poté, co jsme opustili aquapark, nechala vypustit bazény a propláchl je asi padesáti procentním roztokem chlornanu sodného. Po cit hanby u dítěte však trval sotva deset vteřin, pak převážila čirá radost z vody. My rodiče se stydíme ještě teď a z vody už máme jen hrůzu.

## KAPITOLA OSMÁ

Po vydatném a opravdu vydařeném koupání jsme dostali hlad a rozhodli se najíst na místě. Objednáváme nealko pivo a džus pro dítě a v křečovitě touze po pohodě vybíráme z jídelního lístku. Dali bychom cokoliv za bezproblémovou návštěvu restauračního zařízení, tudíž jsme celá světelná léta daleko od hledání chyb, pivo je ale nepopiratelně prošlé. Nešťastně se po sobě koukáme a přemýšlíme, zda se nemáme rovnou zastřelit. Poznání je nezvratně kruté – příděl smůly na tento týden určený pro obyvatele České republiky se celý sesypal na jednu rodinu. Tu naši. Aby bylo dílo dokonáno, dítě vylije po ubrusu džus a pro jistotu hned usne.

## KAPITOLA DEVÁTÁ

V Krumlově mají vyhlášenou pizzerii Latrán, která má na dveřích hvězdičky od Pohlreicha, opravdivou pec na pizzu, domácké prostředí a milou servírku. Nadšení jsme také z červeného vína, označeného v lístku jako „italské domácí“, od kterého jsme moc nečekali a možná právě proto velmi příjemně překvapilo. Pizza byla připravená dobře (namísto rajčatového protlaku použili smetanu, ale naše vína – měli jsme si pořádně přechyst, co objednáme). Bohužel milá a do této chvíle dokonalá servírka usadila nedaleko nás dvojici kuřáků, takže už nedošlo k dalšímu džbánku dobrého vína, nýbrž k úprku. Nicméně nás na pokoji čeká pozornost podniku – lahvička ryzlinku v cooleru a také skleničky a vývrtka. Cítíme se polichoceni. Když odhalíme, že víno je kalné jako jihočeský chovný rybník a chuťná zrovna tak, do zoufalého ticha se nese jen pořouchlý skřek Smůly, jež vedla ruku recepčního rovnou k jediné zkažené láhvi vína v celém hotelovém sklepe. Ano, je to pravděpodobněji než cokoliv jiného.

## KAPITOLA DESÁTÁ

Na dnešek máme naplánovanou schůzku se známými ve Vimperku. Dítě cestou v sedačce dřímá, silnice jsou po většině

posolené a po chvilce bloudění najdeme i místo srazu. Oběd v místní restauraci se také obejde bez karambolů a docela dobře se bavíme. Aby nám pocit „nesmůly“ vydržel, po návratu do Krumlova najdeme obchod s potravinami nejbližší k hotelu (vietnamskou večerku), kde nakoupíme ČERSTVÉ housky, paštiku a australský Shiraz, který je natolik stabilizovaný, že vydrží i sebebrutálnější skladování, a strávíme večer u televize. Ač to o sobě nevíme, já i manžel v tichosti přemýšlíme nad tím, že dovolenou ukončíme předčasně.

## KAPITOLA JEDENÁCTÁ

V Krumlově kromě nepřeberného množství historických budov stojí za zhlédnutí také pivovar Eggenberg. Exkurze se konají každý den a dnes jsme přišli jen my tři. Při představě, co všechno se může v obrovských sklepeních starého pivovaru přihodit, mě zachvacovala panika. Naštěstí slečna Vendula byla velmi sympatická a disponovala rozsáhlými vědomostmi a nebetyčnou trpělivostí s naším všetečným capartem. Během exkurze se nic mimořádného nepříhodovalo. Avšak! Jelikož jsme ke vstupence nafasovali také dvě piva eggenberg, která jsme si měli vypít v pivovarské restauraci, zamířili jsme rovnou tam, my nenapravitelní a nepoučitelní naivkové. Už mezi dvěma jsme dostali drsný pohled nepodobný smradlavé zakouřené špeluňce za hlubokého socializmu. Nic nenapravil ani rozlehlý prostor restaurace, ani stropy ve výšce nejmíň padesát metrů. Sedli jsme si k nejzazšímu stolu, kde nebylo tak teplo jako u baru, ale zato zde byl relativně nekarcinogenní vzduch. Byl čas oběda, nuže jsme k pivům objednali polévku. Hovězí vývar byl výsměchem tomuto jídlu – neuvěřitelně přesolená břečka s průmyslově vyráběnou mraženou zeleninou ze sáčku. Držkovku podávali se starým chlebem, což už jsme vyhodnotili jako místní kolorit, ovšem nikde se nám neodvážili podávat starý chleba s již počínající plísní. Na jídelničku měli výběr českých

jídel, to jsme zatím v Krumlově moc neviděli, a tak i přes polívkové fiasko jsme se odvážili (tupci) objednat vepřo knedlo s bramborovými knedlíky. Arogantní přídrzlost kuchaře se ukázala v celé své kráse. Oschlou krustu na knedlicích se ani nesažil kdovíjak zamaskovat, nevábny vzhled ostatního vypovídal cosi o tom, že porce snad byly naloženy na talíř už včera. Když vracíme jídlo servírce, ani nemrkne, o omluvě si samozřejmě můžeme nechat zdát. Zato můžeme s úžasem sledovat, jak se bezstarostně vrátí ke svým kamarádům u stolu poblíž baru a už si nás nevšímá. Shrnutí – v téhle restauraci se dá konzumovat pouze pivo. Místní hospodské typy už na to dávno přišly. Přemýšlíme, co si musí asi vytrpět chudáci zahraniční turisté a jaký obraz pohostinství si z Krumlova odnášejí. Třeba jsou jejich průvodci natolik při smyslech, aby je do zdejších hostinců nevpuštěli. Možná jsou zkrátka ty nejlepší restaurace během zimy zavířené a na nás, zimní turisty, už zbývá jen to... méně kvalitní. Další večer tak v zoufalství trávíme s pečivem od usměvavého Vietnamce a lahvi Shirazu. Manžel vyřkne dávno tušené – na televizi se můžeme dívat i doma a levněji.

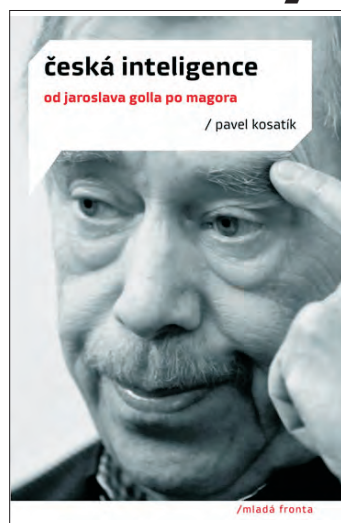
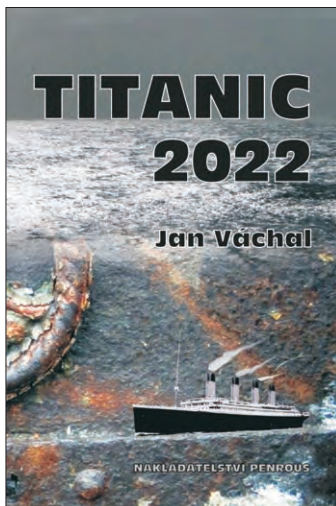
## KAPITOLA DVANÁCTÁ

Už při příjezdu jsme si všimli, že jen pár kroků od hotelu sídlí galerie, kde zrovna vystavují fotografie a obrazy Jana Saudka. Později jsme zjistili, že mají otevřeno jen v sobotu a neděli, a tak jsme vlastně celý týden čekali, abychom se mohli na díla podívat. Řekli jsme si, že se po snídani sbalíme, prohlédneme výstavu a vyrazíme k domovu. Vyplatili jsme hotel a zamířili do galerie. Na dveřích stálo: *jsem ve vax muzeu, přijdu za 5 min.* Beze slova jsme se otočili a úprkem opustili Český Krumlov.

**Michell**

P.S. Omlouváme se za to, že tento průvodce neobsahuje fotodokumentaci. Zapomněli jsme totiž fotoaparát doma.

## Pár zajímavých ne SF titulů z poslední doby





## Časem s vědou - březen a duben o velkých činech a lidech vědy

**P**rvní „odrážecí“ kolo (jezdec seděl v sedle na rámu a odrazil se střídavě oběma nohama od země) sestrojil v roce 1817 německý lesník Karl Drais. První použitelné a především používané jízdní kolo s pedály pak zkonstruovali v **březnu 1861** pařížští kočárníci otec a syn Pierre a Ernst Michauxovi (poháněné přední kolo bylo jen o málo větší než zadní). Po úspěchu na pařížské světové výstavě roku 1867 se jejich velociped vydal do světa a vysloužil si tam přezdívku kostičas – byl totiž obut do železných obručí. Proto ho posléze v Anglii (Dunlop 1888) i jinde opatřili plnogumovými obručením. Ecce, kolo!

**V** Berlíně 1. **března 1911** umírá Jacobus Henricus van't Hoff (narozen 1852). Takřka vše, nač sáhl, zásadně přispělo k rozvoji chemie. Ve dvadvaceti vydal práci *Chemie v prostoru*, v níž vytvořil teorii trojrozměrného uspořádání atomů v molekule. Poukázal mj. na to, že v prostoru může existovat několikanásobně víc izomerů než v dosud všeobecně uvažované rovině. Založil tak novou chemickou disciplínu – stereochemii. (Její úplný teoretický i praktický význam vyvstane ovšem mnohem později s rozvojem biochemie a strukturní analýzy; vždyť prakticky všechny významné sloučeniny v organismech, např. aminokyseliny, bílkoviny, cukry nebo třeba vitamin C, jsou biologicky aktivní výhradně v jediné ze dvou či více prostorových forem.) Skrze stereochemii van't Hoff vysvětlil optickou aktivitu organických sloučenin. Dále dospěl k fundamentálním úvahám o rychlostech chemických reakcí a jejich rovnováhách, o afinitě, disociaci a nakonec i k objevu osmotického tlaku. Vůbec první Nobelova cena za chemii (1901) mu patří právem.

**„P**roti stavbě dalších pecí rozhodně protestujeme. Pece budou v provozu nepřetržitě celý rok, ve dne i v noci; sousedé i domácí zvířata budou parou, uhlím a zápachem síry tak obtěžováni, že nebude možné vydržet. A tento neřád se bude šířit po celém Rajhradu. Pece jsou sotva tři sáhy od silnice a podle zkušeností z právě uplynulé zimy mohou po ní lidé i dobytek procházet jen s velkými obtížemi. Od uhelného mouru jsou potom celí černí! Koně se bojí kouřem z pecí po silnici vůbec projíždět a formani je musí vodit za udidla. Kdyby se postavily další pece, nedalo by se to už vůbec vydržet!“

Tento zřejmě první doložený protest proti znečišťování životního prostředí nese datum **3. března 1841**. A výsledek? Oněch šest dalších koksárenských pecí v Rajhradu na Břeclavsku nakonec postaveno bude – ale se čtyřapůlmetrovou zdí okolo, „aby kouř i zápach vyváděla vzhůru“.

Shoda s polovičitostí opatření i vcelku současných jistě čistě náhodná.

**P**řestože mladé Československo patřilo mezi devět zemí světa, které vyráběly automobily, jejich poválečná situace byla katastrofální. Skoro všechna auta byla zrekvírována a po válce se k nám vůbec nevrátila, navíc se přidaly problémy na východě s Maďarskou a Slovenskou republikou rad. Veškerý provoz motorových vozidel podléhal vojenským předpisům a omezením. Až počátkem roku 1921 je uvolněn prodej benzínu a konečně **4. března 1921** je zrušen vládní zákaz soukromých automobilů. Je to jen první krůček, nicméně – v polovině roku 1921 u nás jezdilo něco přes 4000 automobilů, za pět roků už to bylo 26 000... jejich konce k značné hrůze dodnes nevídět.



**V** e středoanglickém Coalbrookdale **20. března 1791** umírá Abraham Darby III. (narozen 1750), poslední ze slavného rodu „železných“ Darbyů. Abraham I. (1677 – 1717) již roku 1709 pravděpodobně první na světě vytavil z rudy železo pomocí „vypáleného černého uhlí“, tedy koksu. Výrobní tajemství však vzal s sebou do hrobu.

V devatenácti letech přejímá mezitím zkrachováající huť Abraham II. (**12. března 1711** – 1763) a začíná úplně od píky – od dřevěného uhlí. Jenže žije v kraji sice plném rudy a uhlí, avšak chudém na dřevo... Opakuje všechny omyly otcovy, ale roku 1728 v šestidenní tabuli, již prý bez zahmoření oka stráví nahoře na peci, získává opět kvalitní surové železo vytavené koksem.

Abraham III. čestně navazuje na úspěchy předků; rodinný podnik zvelebí v tehdy největší anglické železárně, jménu Darby pak postaví pomník vskutku jedinečný – první litinový most na světě. Překlenuje řeku Severn a pod jeho 30metrovým obloukem mohou proplouvat říční lodi. Stojí tam dosud – spojení uhlí a železa s důvtipem a vytrvalostí.

**V** italské Sieně se **23. března 1501** narodil botanik a lékař Pietro Andrea Mattioli (též Matthioli). Jako známý učenec byl roku 1554 angažován do Prahy coby osobní lékař arciknížete Ferdinanda a krátce i císaře Maxmiliána II. Ihned od počátku svého pobytu začal pracovat na svém slavném *Herbáři*. Dílo vzniklo latinsky, bylo přeloženo do italštiny a roku 1562 do češtiny – s „grantem“ českého sněmu ho velkoryse vytiskl Jiří Melantrich (autor krásných a přesných dřevorezů není znám); pro české poměry doplněný překlad Tadeáše Hájka položil základ českému botanickému názvosloví. Následovaly

převody do dalších 60 jazyků. Po jedenácti letech Mattioli Čechy opustil, zemřel roku 1577 v Trentu.

**N**a obloze je prostým okem pravidelně vidět sedm pohyblivých objektů – kromě Slunce a Měsíce ještě Merkur, Venuše, Mars, Jupiter a Saturn. Ty také „určily“ délku týdne – každému z nich byl snad již starými Sumery přiřazen jeden den (což ostatně dodnes připomínají třeba anglické či francouzské názvy dnů).

Dalekohled pak od 2. dekády 17. století přispěl k objevu dočasných pohyblivých objektů – komet. Hledat novou planetu nikoho ani nenapadlo... Takže i William Herschel onoho **13. března 1781** usedl ve svém domě v západoanglických lázních Bathu (působí tu jako varhaník, dirigent a učitel hudby) ke svému vlastnoručně vybroušenému zrcadlovému dalekohledu jen proto, aby pokračoval ve své pravidelné prohlídce hvězdné oblohy. Vtom si všiml, že jistá hvězdička v souhvězdí Blíženců se jeví jako kotouček. To bylo podezřelé... Hvězda totiž díky své vzdálenosti i v tom nejsilnějším dalekohledu stále zůstává „bodem“... Když pak Herschel zjistil, že těleso se oblohou pomaloučku pohybuje (což hvězdy rovněž nedělají), usoudil, že objevil kometu. Když nashromáždil víc pozorování a publikoval je, začali přední matematici počítat dráhu nového tělesa. S parabolou, typickou pro dráhu většiny známých komet, však neuspěli. Zato když vynikající francouzský matematik Pierre Laplace zkusil elipsu – sedělo to! Přitom už od počátku 17. století se díky Keplerovi vědělo, že po elipse obíhají planety...

Objevitel chtěl planetu nazvat po anglickém králi Jiřím III., ale z několika jiných variant se nakonec ujala ta od německého astronoma Johanna Bodeho – Uran (po jednom z nejstarších řeckých bohů). Herschel přesto dostal od svého panovníka roční důchod 200 liber, titul královského astronoma a prostředky na stavbu ještě většího dalekohledu...

(Jen tak mimochodem – porovnáním výpočtů s některými minulými pozorování se ukázalo, že tuto planetu předtím spatřilo – avšak neidentifikovalo – hned několik hvězdářů, první pravděpodobně John Flamsteed v roce 1690.)

**„V**ěda – to moc!“ napsal Jan Evangelista Purkyně v záhlaví své stati *Akademia*, která začala vycházet v **dubnu 1861** v přírodovědném časopise *Živa*. Dvě pokračování vyšla v ročníku 1861, dvě v ročníku následujícím.

Velikán české vědy zde předkládá důvody, proč je věda pro národ a lidstvo tak důležitá (je nejlepší cestou „za nejvyšší metou lidstva – pochopit přírodu“, podmiňuje vznik „nové epochy lidství“), a potom nastiňuje, jak by měla být organizována. Samozřejmě, že v akademii věd, leč nikoli takové jako v době Purkyně, tedy typu učené společnosti bez vlastních pracovišť, nýbrž jako sbor nejvýznamnějších učenců se svými ústavy, laboratořemi, knihovnou, archivem, sbírkami – až po dílny, tiskárny, knihupectví, telegrafické spojení a kuchyni, kde „bude postaráno o dobrou, silnou stravu“. A „aby při namáhání duševním tělo nezakrnelo, zřídí se cvičirna s potřebnými aparáty.“

Purkyně cituje velkého polského básníka a vlastence Ada-

ma Mickiewicze, který v jedné ze svých pařížských přednášek „rozdávaje rozličným slovanským kmenům jich úlohy historické, Čechy na pěstování věd poukazoval“.

Dále nastiňuje členění akademie a vypočítává obory natolik základní, že mají mít své výzkumné ústavy přiměřeného rozsahu; je jich celkem třináct, z toho čtyři z oboru humanitních a společenských věd.

U ústavu fyzikálního mj. píše: „Experimentní fysik jest vlastně umělec, jenž umí svou činností přírody se tázati a ji k odpovědím donucovati, ji i přemoci a k vykonávání účelů svých použiti. Za časů starých školastiků jmenováno toto umění magií a často mečem i ohněm pronásledováno.“

K ústavu filozofickému zase přičiňuje: „Nikde nevidíme ducha lidského tak bujně sobě počínati jak v oboru tomto hradbami skutečnosti nestíněném.“ Nebo: „Jen sprosták netuší práci tam, kde nevidí hmotného namáhání.“

**F**akt, že elektronový paprsek se v magnetickém poli odchyluje, byl znám prakticky od chvíle objevu elektronů v roce 1897. O necelých třicet let později pak napadlo německého fyzika Hanse Busche propustit elektronový paprsek magnetickým polem rotačně symetrickým, tzv. magnetickou čočkou, a vida – ona se vůči svazkům elektronů chovala jako optická čočka ke světelným paprskům, tedy zaostřovala je! Rychle letící elektrony se podle de Broglieova dualismu chovají jako vlnění o kratší vlně, než má viditelné světlo, a proto mohou rozlišit menší předměty. Tím se inspiroval Buschův kolega Ernst Ruska a **7. dubna 1931** se mu poprvé daří zobrazit předmět pomocí elektronů. Tři roky nato dosáhne elektronovým mikroskopem většího rozlišení než světelným. Dnešní elektronové mikroskopy zvětšují více než stotisíckrát (nejméně třicetkrát víc než optické). V roce 1986 dostal osmdesátiletý Ruska Nobelovu cenu.

**C**o se špičky fyziky týče, v Praze působily čtyři osobnosti: Johannes Kepler, objevitel zákonů oběhu planet; Christian Doppler, objevitel významného Dopplerova jevu; vynikající experimentátor i hluboký myslitel Ernst Mach a chronologicky poslední – Albert Einstein.

Jeho obecná teorie relativity je považována za jeden z nejúžasnějších výtvorů jednotlivého lidského ducha. A nás může těšit, že některé její podstatné myšlenky vznikly v Praze.

**15. dubna 1911** (uvádí se i datum 1/2. 4.) dorazil z Curychu do Prahy tehdy dvaatřicetiletý fyzik s manželkou Milevou a se dvěma syny (a také tchyní a služkou s malým dítětem), aby tu přednášel na německé univerzitě. Co ho přivedlo z Curychu, centra plného slavných badatelů, do cizojazyčné „díry“ na Vltavě? První řádná profesura – tedy prestižní postavení s (tehdy!) odpovídajícím platem.

Einstein se ubytoval v prostorném moderním bytě v dnešní Lesnické ulici na Smíchově, působil v klidné důstojné budově ve Viničné ulici na Novém Městě; z pracovny měl výhled do zahrady nedalekého blázince.

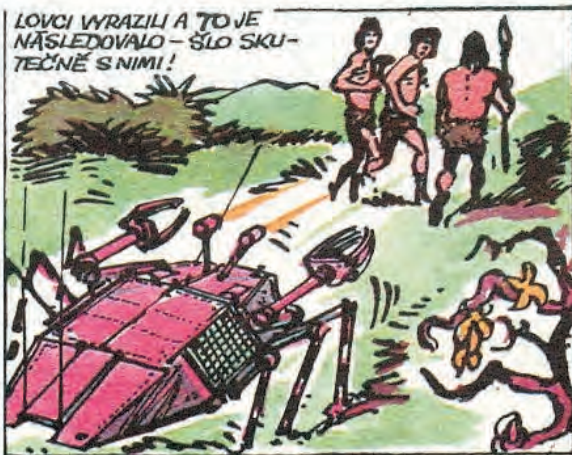
Z německých kolegů udržoval takřka každodenní styky hlavně s matematikem Georgem Pickem, který – kromě toho,

## Kultovní Kruan elektronicky

Česká společnost NewsLab s.r.o. připravuje elektronické vydání kultovní komiksové trilogie **Pod paprsky zářičího**, která měla premiéru v letech 1973-1976 na stránkách časopisu ABC mladých techniků a přírodovědců. Autorem je spisovatel Vlastislav Toman, nositel Ceny Akademie SF za rok 2007.

Trilogii tvoří příběhy Příhody Malého boha, Příchod bohů a Kruanova dobrodružství. V roce 1985 poprvé vyšel tento komiks jako komplet ve známém ABC speciálu a v dalších letech se dočkal několika vydání. Souhrnný náklad tak přesahuje půl milionu!

Ještě v prvním pololetí tohoto roku by měl NewsLab umístit elektronickou podobu trilogie do App store, kde si ji zájemci budou moci koupit ke čtení na svých tabletech.



Elektronické vydání komiksu vyjde v původní úpravě jako kdysi v ABC, čili se záhlavími i zápatími na každé stránce a s názvy epizod jen částečně upravenými. Novinkou bude i video-úvod, v němž autor Vlastislav Toman zavzpomíná, jak a proč komiks kdysi vznikl.

Nebudou chybět ani záběry slavných papírových modelů z ABC, které komiks průběžně doplňovaly, jako je Malý bůh, transportér Vejce nebo „koníci“ Arta a Liny. Je pravděpodobné, že „Kruan“ bude prvním českým komiksem uvedeným v elektronické podobě pro tablety. Předběhne tak filmovou 3D podobu komiksu, na které se rovněž pracuje a připravuje ji producent a režisér Tomáš Krejčí. Filmový projekt už vzbudil reálný zájem několika koproducentů – i ze zahraničí! **VT**

že taky vrzal na housličky – mu navrhl nejvhodnější matematiku pro vznikající obecnou relativitu. Rád vyhledával židovské intelektuály Franze Kafku a Maxe Broda. Ten dokonce v Einsteinovi, kterého velmi obdivoval, zřejmě našel model pro postavu mladého Johanneše Keplera ve svém románu *Vykoupení Tychona Brahe*.

Ze styků nahodilých pak nelze pomítnout ne zcela potvrzené setkání s Jaroslavem Haškem, v jehož povídkách z té doby se ve švejkovském duchu několikrát mluví o bláznovi, který hlásá jakýsi nový vesmír.

Naproti tomu se za celých patnáct měsíců pražského pobytu ani jednou nesetkal se svým vstevníkem Františkem Závíškou, který přednášel na české univerzitě speciální teorii relativity.

Co konkrétně tedy Einstein v Praze vybádal? Zatímco základní idea obecné teorie relativity Einsteina napadla už v roce 1908, v Praze, jak sám vzpomíná, objevil hlavně dvě věci: Možnost gravitačního posunu spektrálních čar k červenému konci a možnost gravitační výchylky světelných paprsků v blízkosti Slunce. (Právě nalezení odchylky světelných paprsků gravitací Slunce později platnost Einsteinovy teorie potvrdilo.)

Možná i pro nedostatek adekvátní společnosti (vedle faktu, že „tenkrát v Praze jsem neměl žádnou administrativu“) se Einstein na problém gravitace plně soustředil, takže pár měsíců po skončení pražského pobytu měl finální tvar teorie na dosah ruky. Jedna chybná úvaha a odklon od původního směru, k ně-

muž se po usilovném přemýšlení a bádání nakonec vrátil, zpozdily konečnou formulaci až do listopadu 1915.



Nutno říct, že v Praze se Einsteinovi nelíbilo. Uznával, že „na podivání je to krásné město“, naproti tomu „vodu lze pít jen převařenou... obyvatelstvo (tvořené tehdy z 90 % Čechy) neumí většinou německy a k Němcům se chová nepřátelsky“. O pražských Němcích pak napsal: „To nejsou lidé s přirozenými vztahy; panuje u nich bezcitnost a podivná směs stavovské ješitnosti a servilnosti...“

Nafoukaný přepych vedle bídy na ulici. Myšlenková poušť prostá víry.“

Z Prahy Einstein odjel koncem července 1912 zpět do Curychu, kde nastoupil jako profesor místní polytechniky, tehdy jedné z nejlepších škol toho druhu v Evropě.

**P**olovodičové integrované obvody z germania vytvořil koncem 50. let Jack Kilby z firmy Texas Instruments (patent na ně dostal až roku 1964, Nobelovu cenu dokonce až 2000). V téže době konce 50. let se Robert Noyce z firmy Fairchild Semiconductor začal zabývat levnějším siliciem – a **25. dubna 1961** dostává patent na integrované obvody křemíkové. Ty byly pro masovou výrobu mnohem vhodnější, a proto právě ony rozjely miniaturizaci počítačů. Noyce měl ovšem méně štěstí než Kilby, opožděné Nobelovy ceny se nedožil (zemřel 1991).

**František Houdek**



## VÝBĚR – Nejlepší a nejzajímavější články současné doby

*Tento magazín z čias protektorátu som našiel v pozostalosti mojej babičky, bol obsahovo univerzálny, od vojnových správ, umenie, vedy, komentáre k udalostiam protektorátu po texty českých intelektuálov oslavujúcich Ríšu. Uvediem v dobovej češtine najzaujímavejšie skrátené články.*

**Vlado Srpoň**

### Dnešní Moskva

V Sovětském svazu jsou zakázány veškeré civilní cesty – ať letadlem, vlakem nebo automobilem – pokud nejsou válečně důležité. Hotely smějí pronajímat pokoje jenom příslušníkům vojska, vládním úředníkům a několika vedoucím umělcům. Skoro všechny restaurace jsou zavřeny. Pozoruhodnou výjimku tvoří kavkazská restaurace „Argwi“ blízko Leninova ústavu, jež je tu výhradně pro cizince a slavné sovětské umělce. Jiným občanům vstup zakázán. Jídlo je znamenité, předkrm, šašlik (skopové), vína, kávy a vodky stojí 15 dolarů. Většina obchodů je zavřena, není tovar a oděvy, lidé začínají chodit ošuntěle. Není nic zvláštního vidět Moskvan, jak sedí na chodníku a pokouší se spravit svou děravou obuv. Podzimní chladna přinesla mnoho vlastnoručních bot z hadrů. Ale tisíce mladých dívek chodí ještě v letních sandálech. Ženy vykonávají mužskou práci, ať je sebenamáhavější. Jejich nasazení v průmyslu a zemědělství je provedeno dokonaleji než ve Velké Británii nebo USA. Sovětské ženy jezdí jako řidičky v tramvajích, lokomotivách, kopou obranná postavení, kladou kolejnice, stavějí cesty a mosty, vyrábějí stříelivo a součástky strojů, obsluhují traktory, sklízí obilí a slouží ve stech různých zaměstnáních u pozemní armády, námořnictva i letectví. Jen cizinci v Moskvě žasnou při pohledu na ženu, která stojí na špičkách na střeše trolejbusu, aby opravila přívod proudy, nebo při pohledu na půl tuctu žen se začerněnými obličejí, jak jedou Moskvou na voze pouliční dráhy naloženém uhlím.

Zásobování potravinami kleslo u velké části obyvatelstva pod minimum, nutné pro udržení zdraví. Nedostatek potravin v Moskvě má několik příčin. Za prvé je třeba vyživovat armádu, ať je to už armáda pravidelná, nebo záložní. Za druhé německá branná moc dobyla největší části bohatých obilních oblastí. Za třetí statisíce sedláků bylo povoláno k vojsku. Další závažnou příčinou nedostatku potravin jsou distribuční potíže. Většina dopravních prostředků slouží k zásobování různých front.

Teprve na druhém místě je zásobování civilního obyvatelstva. Také v dovozu ze Spojených států a Velké Británie jsou potraviny až na druhém místě za dodávkami zbraní. Pro nedostatek lodního prostoru musel, jak je známo, volit mezi pšenicí a zbraněmi. Zvolil zbraně. Nemůže být pochyb, že tímto rozhodnutím nastává v Sovětském svazu pomalu hladomor. Podář-li se obyčejnému občanu koupit pár gramů chleba, nastává pokoušení sníst ho už po cestě domů. Za horkého počasí vidíme všude v Moskvě fronty před pojízdnými stánky se sodevkou. Na koho dojde, vyprázdní láhev naráz. Ani vládní úředníci se nemohou při pohledu na jídlo ovládat. Když ho dostanou, vrhnou se na ně, jako by týden nejedli.

Jednoho studeného rána, krátce před odjezdem z Moskvy, jsem zpozoroval frontu více než sto stařenek, které, chvějící se

zimou, stály před kafetérií, kde se pomalu rozdávalo nějaké zeleninové jídlo. Vypadaly všechny bledé, vyhublé a scvrklé ze žlutou kůží a fialovými rty. Pravděpodobně přes 95 procent všech potravin ve Sovětském svazu jsou na lístky, do Moskvy přicházejí na trhy sedláci z kolchozů, aby prodali povinné přebytky. Nebrání jim žádné cenové zákony. Lidé dají i poslední rublíky. Maso z hnusně vypadajících zdechlin při ceně 20 dolarů na půl kila šlo na dračku. Vejce po tři dolary a upocení bradatí sedláci prodávali samohonku za pět dolarů za stakan. Ačkoli je výměnný obchod pod trestem smrti, provozují ho tisíce lidí. Když vypukla válka, přestalo přes noc veškeré stavění, které nemělo k válečným událostem žádný vztah. V Moskvě nebyla za posledních 15 měsíců vykonána ani nejmenší práce na obrovských, téměř dokončených činžácích. Poněvač nemají oken, netopí se, rychle se rozpadají. Maximální povolená obytná plocha bez rozdílu věku je 9 čtverečních metrů. Jelikož byty mají ve většině rozlohu 60 čtverečních metrů, musí se rodina dělit s jinými. Takže jsou nuceni žít i s úplně cizími lidmi. Poněvač většina zásob uhlí a petroleje, které Sovětům zbyly, je vyhrazena vojsku a průmyslu. Tak musely být nalezeny nové zdroje topiva pro soukromé byty, školy a úřady. Vláda rozhodla z velkoměsta poslat civily na kácení dříví. Ale všichni civilisté byli na frontách. Tak vláda zrekutovala tisíce mužů a žen z oblasti čišnic, tanečnic, salonů krásy, kuplířů, prostitutek, boxerů a státních zaměstnanců. Po dvoutýdenní době školení u dřevorubců se stali z velkoměšťáků a bohémy odborníci v zacházení se sekerou a pilou. Lékařská pomoc je teď omezena a velmi často výhradně – na vojsko a civilní zbrojařské dělníky. Ze všech sanatorií a nemocnic se odvezly léky a vybavení na frontu. V podstatě žádná oficiální lékařská pomoc neexistuje. Neexistují drogerie ani lékárny, kde by si nemocný něco pořídil. Totální válečné hospodářství Sovětského Svazu bylo plánováno a provedeno velkou, mocnou byrokracií, jejíž dlouhé a jemné prsty sahají z Kremlu až k nejubožejším frontám na chleba. Nic není ponecháno náhodě, nic jedinci. Vše, co má být vzdálenou souvislost s válečným úsilím, drží byrokracie pevně v rukou. Počet více nebo méně vlivných byrokratů v Sovětském Svazu jde do milionů. Tvoří svou vlastní společenskou vrstvu, která se liší od širokých vrstev obyvatelstva stejně jako britská šlechta od cokenyů. Používají mnoha podobných výhod jako horních deset tisíc v jiných zemích. Právě tak jako ve Spojených státech a v Anglii, usilují lidé, kteří nevynikli v žádných oborech – například ve vědě a umění nebo ve sportu – o místo v této byrokracii. V sovětoruské atmosféře je cosi znatelně sklíčujícího. Člověk zde má stále pocit, že jej kdosi stále pozoruje a sleduje, že k němu může každou chvíli zavítat policie, že mu někdo odposlouchává telefonické hovory. Všichni cizinci jsou přesvědčeni, že ve všech hotelových pokojích a jiných zařízeních, kde se stýkají, jsou odposlouchávací zařízení. Obyčejné se stýkají s cizinci jen Rusové ve veřejných úřadech. Jiní prý se bojí, že by mohli být obviněni ze špionáže, kdyby byli příliš často ve společnosti cizinců. Dvacet let snášeli sovětské občané nepopsatelnou nouzi, zatím co země budovala průmysl a připravovala se na válku. Za poslední měsíce od té doby, co vedou válku, vytrpěli ještě mnohem více.

**autor Walter Greabner „Life“ Chicago**

## Šamanův opožděný report ze Starconu 2011 (sobota)

Sobota na conu pro mne začala už v poledne. Tak velice brzo jenom proto, abych se včas dostavil na autorské čtení svých několika krátkých skvělých povídek z chystané sbírky *Člověk a jiné katastrofy*, jež je v letošním edičním plánu Edice Pevnost (s časopisem bude 11/2011, samostatně v únoru 2012). A pak už jsem zůstal zaparkovaný na literární linii. Edita Dufková



vyprávěla o Deadline coby zdroji inspirace. Čas je fenomén, protože stále běží. Nedá se zpomalit ani zrychlit, ačkoli subjektivně to cítíme jinak. Čas je velice dobrý, abychom si mohli ve sci-fi literatuře vyrobit jeho stroj a potom s ním cestovat časem. Čas skončí na konci světa, což podle médií bude už příští prosinec. A skutečně to může znamenat i konec života – alespoň pro ty, kteří zblblí médií raději spáchají sebevraždu – po tom, co předem ukončí možné budoucí utrpení svých dětí...

Michael Bronec odtajnil, co připravují Straky. Jako každé se pustil i do esejistických úvah, jak na tom je současná sci-fi literatura, její vydavatelé i její čtenáři. Postřeh: Občas velké vydavatelské domy koupí nějaký projekt ze zahraničí (včetně marketingu) v podstatě na klíč. Ale jinak na našem malém trhu živoříme – a díky tomu jsme pro zahraniční kapitál nezajímaví a ještě můžeme živořit. Bavili jsme se i o módních vlnách. Zdá se, že obliba upírů již klesá – ne však u těch, pro něž jsou upíři jejich „krevní skupina“...

Leonard Medek pak přednášel o předchůdcích robotů, různých šikovných pohyblivých udělátkách. Hodně z nich bylo poháněno hodinovým strojem! Přečetl nám povídku Václava Kadoše „Tanec loutek“, kde jsou živí lidé – nepřátelé šíleného vynálezce – postupně nahrazeni svými, nu, androidy. Či svými vlastními pohyblivými se a konverzujícími mrtvolami. Člověk, či android, může být nakonec složený z knih či ovoce, jak předvedl již malíř Giuseppe Arcimboldo na známém portrétu císaře Rudolfa II: Protože tento obraz nebyl některým posluchačem znám, načrtl nám ho Leonard křídou na tabuli. No – je si podobnej, Rudolf! A nakonec i Leonard...

Františka Vrbenská navázala se svou přednáškou o mimozemšťanech, robotech, androidech, replikantech a mutantech

mezi námi. Tedy třeba i v Stratreku. Františka zmínila i nedávnou přednášku Ondřeje Herce na Anime Show v Bratislavě. Ten předpokládá, že budeme moci spíše komunikovat s emzáky nehumanoidního zjevu, třeba s pavouky. Protože budeme vědět, že jsou jiní! Zatímco do humanoidů budeme projektovat sebe a nebudeme předpokládat, že jsou jiní. (Myslím, že se jedná i o stejný problém i při komunikaci s lidmi z jiných kultur.) Probrali jsme emzáky z různých stran, s použitím všem známé literatury a opět se mi přihodilo to, proč na podobné přednášky rád chodím: Během téhle jsem si zapsal hned tři nápady, a nejméně z jednoho z nich vznikne povídka...

Po Františce nastoupil Pavel Weigel s četbou ze svých překladů. Přečetl povídku z šesté knížky Andrzeje Pilipiuka o Jakubovi Vandrovci, zvané „Homo bimbrownikus“, ve které je popsáno, jak se Jakub Vandrovec konečně uchlastal. Vyprávěl, jak jinak, o polské fantastice. A pak nám předvedl novou knížku Mariusze Surose, nazvanou „Pepici“. Další (po Gottlandu Mariusze Szczygiela) polský pohled na Česko – tentokrát prostřednictvím 17 osobností naší historie. A „Pepici“ jsou to všelijací, od osobností, na které jsme hrdi (Jan Masaryk, Jaroslav Seifert či Milada



Foto Šaman

Horáková), až po ty, které – taky patří do naší historie (Emil Hácha, Klement Gottwald, K. H. Frank)...

Na literární linii nás bylo málo, ale měli jsme ji všichni rádi. Někteří posluchači se stávali přednášejícími, načež zase posluchači. Taková štafeta mezi námi putovala. Jsem rád, že literární linie zůstala zachována – když vědecká nakonec padla. Samostatná literární linie je v Nuslích už tradicí, a pokud mě paměť neklame, tak právě na prvním S-conu před pěti lety se objevila takto exaktně vůbec poprvé – alespoň na těch conech, které jsem do té doby navštívil.

(Pokračování příště – ještě bude Vidoucí a galavečer.)

Psáno pro Sarden a Interkom

Jan Kovanec

# ČS FANDOM

Klub Julese Vernea Praha a  
klub 451 stupňů Fahrenheita Košice vyhlasují

## XXIII. ročník SOUTĚŽE O NEJLEPŠÍ FANTASY 2011

Zaslané příspěvky musí splňovat podmínku, že jde o fantasy – nechceme pohádky pro děti, ani SF (jedině se silnými prvky fantasy), ani mystické horory o stěhování duší. Počet draků, čarodějů, magických mečů, bojovníků, magie ani unesených princezen není omezen. Můžete napsat temnou fantasy, kde pro samou magii není vidět ani na krok, můžete napsat humorovou fantasy, můžete napsat další pokračování Conanových dobrodružství – fantasie má dveře dokořán. Příběh by však měl obsahovat prvky iracionální, jak už je to ve fantasy zvykem.

Příspěvky zasílejte psané čitelně strojem nebo vytištěné z počítače ve dvou kopiích, rozsah libovolný – od jediné věty po kufr naditý rukopisy. Zaslané práce nesmějí být jinde publikovány ani zaslány do jiné literární soutěže. Soutěže se nemohou zúčastnit autoři, kteří již vydali knihu nebo vlastní sbírku povídek.

Pořadatelé soutěže mají právo na jedno jejich zveřejnění v publikacích Klubu Julese Vernea Praha nebo 451 stupňů Fahrenheita Košice nebo budou otištěny v časopise Pevnost.

Poroty zasedají v Praze a v Košicích a vyberou užší kruh nominovaných autorů na vítěze. Již jenom tato nominace dává právo být pasován na rytíře Řádu fantasy s titulem Lady nebo Sir. Vítěz bude vybrán z rytířů Řádu fantasy a obdrží titul Nositel meče a skutečný meč. Výsledky soutěže budou oznámeny na Fénixconu 2011 v Brně.

Své příspěvky posílejte nejpozději do **31.8.2011** (pozor, změna termínu uzávěrky) na adresu Egon Čierny, Matěchova 14, 140 00 Praha 4.

Egon

## Cena Fantázie 2011 – porota je známa

Deviaty ročník Ceny Fantázie, súťaže o najlepšiu poviedku vo fantastických žánroch – sci-fi, fantasy a horor má svoju porotu. Tá sa každý rok obmieňa a sú v nej zastúpené rôzne osobnosti slovenskej kultúry a literárnej publicistiky. Poviedky, ktoré je možné na adresu redakcie Fantázie zasielať do 31. mája 2011 budú v prvom kole hodnotiť:

**Roman Bomboš** – moderátor Slovenského rozhlasu a televízie a popularizátor fantastiky.

**Filip Struhárik** – blogger a publicista SME.sk.

**Zuzana Stožická** – niekoľ'konásobná finalistka Ceny Fantázie, autorka zbierky poviedok *Črepiny z oblohy* a spoluautorka zbierky *Mozaika rôznobežných ciest*.

**Alexander Schneider** – redaktor portálu SciFi.sk, publicista a fanúšik fantastiky.

**Ivan Pullman** – literárny publicista a editor zborníkov Ceny Fantázie (Fantázia 2006-2010).

*„Porotu tvoria fanúšikovia fantastiky, ako aj dobrej literatúry, keďže v konečnom dôsledku je aj žánrovo zameraná poviedková súťaž len literárnou súťažou,“ povedal editor každoročne vydávaných zborníkov zo súťaže Ivan Pullman. „Pravidelné obmieňanie poroty zároveň nedovoľuje autorom písať „na objednávku“, teda pre konkrétnych porotcov, ale písať tak, ako najlepšie vedia, snažiť sa zaujať svojich čitateľov, keďže v druhom kole už rozhoduje laická verejnosť.“ Porotou vybrané finálové poviedky budú uverejnené na internetovom portáli Kultúra.sme.sk a o konečnom víťazovi rozhodne čitateľské hlasovanie. „Tento systém zohľadňuje charakter fantastiky ako populárnej literatúry, zároveň však hodnotenie odborníkmi v prvom kole vyjadruje našu snahu vybrať naozaj kvalitné poviedky na určitej literárnej úrovni,“ vyjadril sa vyhlasovateľ súťaže Ivan Al'akša.*

### Špeciálne ocenenia

Popri Cene Fantázie budú udelené aj tri špeciálne ocenenia, ktoré majú svojich samostatných porotcov. Špeciálne ceny sú hodnotené súběžne, takže sa môže stať, že autor zvíťazí dvalebo dokonca trikrát.

Tohtoročnou novinkou je **Cena spoločnosti Intel pre najlepšiu Sci-Fi poviedku roka**. „Science fiction a Intel sú v podstate nerozlučná dvojica. Bez snov či odvážnych predstáv by dnešné počítače neboli tým, čím sú. Preto si myslím, že podpora literatúry má zmysel, a už aj v minulosti sme sa mohli presvedčiť, že na Slovensku sú kvalitní autori, ktorí však zväčša píšú zatiaľ iba do zásuvky, čo by sme chceli zmeniť,“ vyjadril sa zástupca Intelu Pavel Svoboda.

Ivan Al'akša

### NON FICTION

Jan Halada

## Osudy moudrých

Průvodce evropským myšlením

Kniha na nejvýraznějších příkladech mapuje dějiny myšlení a zejména filozofie, a zároveň nabízí i osudy jedněch z nejvýznamnějších představitelů evropského myšlení, jako byl Pythagoras, Sokrates, Giordano Bruno, Francis Bacon,

François Marie Voltaire a další. Poutavým způsobem přibližuje dvacet pět století otázek po základu a smyslu života a světa i hledání odpovědí na ně, spolu se soukromým a občanským životem hrdinů.

*Něco na té knize, kterou jsem doposud neznal, bude, tohle je již šesté vydání. Epoque 2011, 200 stran, 199 Kč*

